

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO (LETO) XXII. (16)

No. (št.) 15

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

11. aprila 1963

Preroki vstajenja

Popravljam šolske naloge. Naslov: „Kaj je zame Velika noč?“

Pa pišejo: „Mesa ne smem jesti“, „takrat gremo v cerkev“, „zame je silno važna: tisti teden praznujem svoj rojstni dan“...

Človek se nehote spomni Preglja: „Piruhi, potice in gnjat... in eden je napisal grob“...

Ko razlagam v petem letniku to, kar Trstenjak imenuje „osebna prisojitev verskih resnic“, zmerom opozarjam, da to ne pomeni spremembe resnic. In vendar je v Cerkvi stalna težnja ljudske pobožnosti po spremembi, prilicnosti, poplitenju, pozemljenju, popraznoverjenju resnic, kadar se ljudska pobožnost ne hrani iz javnega bogoslužja, kakor je opozarjal Pij XII. Spomnimo se samo na oljčne vejice!

Če je že v Cerkvi opaziti takšne težnje, toliko bolj izven nje; nekateri zlonamerno, drugi z najboljšimi nameni. A vendar oboji s tem kratijo verskim resnicam njihovo preobrazevalno silo.

Začeli so romantiki v prejšnjem stoletju. Beremo njihova dela, pa mislimo, da so verni in krščanski. Krščanska pa so le njihove pesniške figure, sredstvo za izražanje drugih resnic. Tega je pri Prešernu veliko.

Zato boji še tako dobronamerno primerjanje narodne usode z verskimi resnicami. Ne gre za pokristjanjenje, marveč popogonjanje. Zapadej je temu Gregorčič s „Pepelnim dnem“. Ni ušel Korosec z nedvomno učinkovito besedo: „Dvignite glave, zakaj vaše rešenje se približuje!“ Ponavljajo to vsi, ki govore o narodnem velikem petku in vstajenju.

Pustimo verske resnice na miru in iščimo podob drugod!

Toda prav veske resnice, — takšne, kakršne so —, narodu lahko dajo vse več kakor lepo primerjo za njegovo usodo.

Če narod te resnice živi!

Ali te verske resnice so resnice ali pa niso. In če so, vstajenje ni le sodba uma, ampak zgodovinsko dejstvo, ki je sprožilo za človeštvo nezasišane možnosti.

Naj smo kristjani ali ne, naj živimo pristno krščanstvo ali životarimo od krščanske dediščine prednikov, za vse se je v vstajenju nekaj spremenilo. Človek ni več, kar je bil. Človek ne more biti več, kar je bil. Človek mora nehati biti zgolj človek, da postane „nova stvar“, ki raste do popolne starosti in podobe Kristusove, Prvorodenca izmed vstajih, ali pa mora nehati biti človek. „Otrgan od Boga, postane človek do sebe in do drugih nečloveški!“ (Janez XXIII.). Zakaj človek je že po naravi prav to: ki hodi pokoncu, ki gleda navzgor, ki mora ven iz oklepa prostora in časa, iz gole živalskosti ali tvarnosti. In edini izhod je od mrtvih vstati Kristus.

Bajka? Oprij, ki naj raztrese, da se ne brigamo za ta svet?

Poglejmo! Marksist pričakuje nebes na zemlji tam v daljni bodočnosti. In se zanjo žrtvuje, čeprav je ne bo užival. Kristjan hoče tudi sam deležiti bodočo srečo. Kdo je tako junaško nesebičen, kot hočejo marksisti? In če kdo, ali so vsi milijoni tako nesebični, da bi pozabili na svojo srečo in se veselili, ko mislijo, da bodo nekoč drugi mogli plešati na njihovih grobovih? To so bajke! Okolje, v katerem živimo, nam priča vse kaj drugega. Kristjan pa ve: **jutri bom užival v raj, če danes ne pozabljam na zemljo.** Zakaj krščanstvo je prav to: zveza med nebom in zemljo (Janez XXIII.). Odtod globoka odgovornost kristjana in telesna povezanost z usodo svojega naroda in vsega človeštva.

Toda to ga obvaruje nasprotne skrajnosti: prevelike navezanosti na zemljo. Kardinal Caggiano je v pastirskem listu za postni čas zapisal, da se z učeno, lepo besedo ta zmotno imenuje telurizem. Včasih so rekli: življenjski materializem, uživaželjnost, „katerih bog je trebah“...

Kdor ve, da „podoba tega sveta preide“, čeprav „pričakujemo novih nebes in nove zemlje“, ta ne bo igral na eno samo kocko: tukaj je začetek za rešitev družbenega vprašanja! Kdor ve, da bo telovstalo v podobnost Boga-Človeka.

VELIKA NOČ

Zazibal se je v linah zvon in pesem zvonka mimo koč je šla počoč in vriskajoč do rajskih vrat pred božji tron.

Kot sonce iz noči, kot roža iz prsti, kot plamen čist in kot kristal Zveličar je iz groba vstal.

S pobožno pesmijo zvonov, z dehtenjem rož, z drhtenjem njiv je kot sejalec večno živ vsem skupaj dal svoj blagoslov.

Mirko Kunčič

KRISTUS JE VSTAL

V jutrnjem mraku je spala ravan, nanjo pokukal vesel, razigran — v rosi in jutrnji zarji opran mladi je dan.

Jasno zapela je sredi grobov in dotaknila se naših domov, mehko razlila se preko vrhov pesem zvonov.

Sonca sijaj je vrh stolpa obstal, v njem se je zlati križ zalesketal. Bron je vriskal in zatrepetal: Kristus je vstal!

Marija Brenčič

BLAGOSLOVLJENE PRAZNIKE KRISTUSOVEGA VSTAJENJA ŽELI SVOJIM NAROČNIKOM IN BRALCEM, DOPISNIKOM IN SODELAVCEM, OGLAŠEVALCEM IN PRIJATELJEM TER VSEM SLOVENCEM V IZSELJENSTVU IN V DOMOVINI

Svobodna Slovenija

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Neuspeli državni udar v Argentini

Zadnje poročilo o „življenju in dogajanju v Argentini“ smo zaključili z ugotovitvijo, da je poskus zadnje revolucije v Argentini propadel. Revolucija je trajala vsega štiri dni, t. j. od 2. do 5. aprila zaključno. Nosilca revolucionarnega gibanja je bila vojna mornarica, od suhozemske vojske so se na njeno stran postavili samo manjši oddelki v Bariločah, Córdoba in II. skupina gorskega topništva v Jujuyu, od vojnih letalcev pa samo del pasadke buenosaireskega letališča. Poveljnik vseh revolucionarnih sil je 79-letni general Benjamin Menéndez, mož, ki ima za sabo že 11 revolucionarnih podvigov; pri mornarici je bil zlasti odločilen poveljnik glavne pomorske baze argentinskega admirala Jorge Palma, zraven njega vojne mornarice Puerto Belgrano na admiral v p. Izak Rojas, biv. predsednik vlade osvobodilne revolucije, ki se je tudi priključil revoluciji, od suhozemske vojske pa general Federico Toranzo Montero, tudi znan že iz prejšnjih vojaških uporov.

Ker se uporniki niso pokorili predsednikovu ukazu, da do določene ure polože orožje, je stopilo takoj v akcijo skupno poveljstvo vojske in letalstva za zadušitev upora. Pod poveljstvom ka, ne bo posede duha „metal svinjam“ niti dopuščal, da bi hiral v lakoti telo ali v bedi duša še tako zadnjega bližnjega...

Vstajenje pomeni najvišji dokaz za odličnost človeške osebe. Ali bi naš narod imel letno čez 50.000 in več detomorcev, če bi veroval v vstajenje? Ali bi razne tiranije morale milijone na žrtveniku puhlih ideologij?

Pustimo verskim resnicam njih pravo podobo. To pokažimo sebi in svetu. Kadar bo vsak kristjan v svojem narodu prerok vstajenja, kakor bi moral biti križanec Kristus, tedaj bomo smeli upati tudi na ohranitev našega naroda. Ne bojmo se biti zaenkrat (za vselej?) „glas vpijočega v puščavi“.

JR

glavnih poveljnikov vojske in letalstva generala Onganía in brigadirja Arminija. Nad mornariške upornike v La Plati, glavnemu mestu prov. Buenos Aires, Punta Indio in Puerto Belgrano je odšel z močnimi tankovskimi oddelki poveljnik glavnega vojaškega centra v Argentini Campo de Mayo general Aleksander Lanusse. Uporniški mornariki so med tem brezdušno bombardirali 10 ur sedež tankovskega polka v mestu Magdalena. Pa kljub silnemu razdejanju in človeškim žrtvam niso prisilili moštva k predaji.

Pritisek vladne nastopajoče vojske, ki ga je v akcijah proti upornikom podpiralo letalstvo, je bil tako silovit, da so uporniški mornarji začeli že prvi in drugi dan zapuščati svoje položaje, višji častniki pa so z letali zbežali v Uruguay. General Onganía je pred glavno pomorsko bazo Puerto Belgrano zbral dobro oboroženo vojsko 25.000 mož, ki je čakala samo še na povelje za napad. Do tega pa ni prišlo, ker je med tem vojna mornarica sprevidela, da je vsak nadaljni odpor brezsmiseln, ker vlada trdno obvlada položaj v državi, in je zato začela razgovore za predajo.

Dogovor vojske in letalstva z mornarico za ustavitve bojev

Razgovore za prenehanje sovražnosti je začel kontraadmiral Euladio Vázquez z vladne strani pa so se jih udeleževali: min. za narodno obrambo dr. Astigueta, ki je po odstopu drž. tajnika za mornarico kontraadmirala Garzonija prevzel začasno tudi resor vojne mornarice, drž. tajnik za vojsko gen. Rattenbach in drž. tajnik za letalstvo brigadir McLoughin. Na ponovnih dnevih in nočnih sestankih in razgovorih je bil končan, 5. aprila med navedenimi predstavniki oboroženih sil podpisan dogovor o ustavitvi bojev.

Po tem dogovoru je vojna mornarica morala sprejeti naslednje pogoje od vojske in letalstva: Vse vojne ladnje se morajo vrniti v svoje baze. Vsi uporniški poveljniki in višji častniki se morajo predstaviti osebno kot aretirani poveljniki 5. pehotnega polka

v mestu Bahía Blanca. Prepeljani bodo v Buenos Aires, kjer se bo proti njim začelo sodno postopanje. Vojska ostane na položajih, ki jih je zasedla, v notranjosti države se vrše premiki vojske naprej. Tista področja vojne mornarice, ki jih je vojska zasedla, o izpraznila, razen dela letalske pomorske baze Punta Indio, kjer bo ostala toliko časa, da bodo popravili odnosno nanovo zgradili poslopja tankovskega polka v Magdalena. Vojni mornarici in njenemu letalstvu vojska in letalstvo ne dajeta nobenih pogojev, pač pa pomorski pehoti, ki mora odpustiti moštvo obeh letnikov — okoli 5.500 mož, obržati jih pa sme samo 2.500. Ti bodo sestavljali poseben polk, ki bo razdeljen na posamezne pomorske baze.

Končno še sporazum določa, da pridejo vsi poveljniki in višji častniki, ki so sodelovali pri uporih, pred vojaško sodišče.

Določila gornjega dogovora so stopila takoj v veljavo. Prvi se je predal poveljnik pomorske baze Puerto Belgrano kontraadmiral Jore Palma, za njim pa ostali kontraadmirali in višji pomorski častniki. Vse so prepeljali že v Buenos Aires in čakajo na ladji Les Eclaircisseurs na začetek odnega postopka. Policija v Bs. Airesu je prišla že tudi admiral Rolasa. Njega so odpeljali na otok Martín García, na katerem je bil do prenestitve v Bariloče interniran bivši predsednik dr. Artur Frondizi.

Ne vojaška diktatura pač pa volitve in vrnitev v ustavno življenje

Nasproti političnemu programu revolucionarnih upornikov, ki je imel glavni namen preprečiti izvedbo bližnjih volitev ter postavitev diktatorske vlade, ki naj bi več let „moralno in politično zdravila narod“, je vojska z letalstvom med revolucijo ponovno poudarjala, da volitve bodo, in da do obnove peronističnega režima ne bo prišlo, ker ta režim „končno veljavno pripada preteklosti“. „Nobenega dvoma naj ne bo“, poudarja odločno glavni poveljnik vojske gen. Onganía v komunikaju št. 179, „vrnitev peronizma je nemogoča.“

Glede izvedbe političnega programa vlade in načel, ki vodijo vojsko, sta zlasti važna komunikaja št. 187 in 200.

V komunikaju št. 187 gen. Onganía kot glavni poveljnik vojske pravi:

„Eno od opravičil, na katerega se sklicuje prekratno gibanje, je to, da zadržanje vojske podpira obnovo peronističnega režima. To je nov iz trte zvit izgovor tistih, ki so znova in znova pokazali, da nimalo drugega namena kot oborožen napad za dosego oblasti. V Campo de Mayo je bilo jasno naglašeno, da eden od namenov ni bil onemogočiti politično rešitev čisto argentinskih skupin, ki s bile ob gotovi priljubljenosti zapeljane in napačno vodene, pač pa omogočitev, da se lahko znova

Hruščev postruje kontrolo

Zahodni opazovalci v Moskvi ugotavljajo, da je Hruščev v zadnjih tednih začel močno zavirati rušenje stalinistične zgradbe, ker se je začel bati, da bi nadaljnje popuščenje kontrole zlasti med intelektualci moglo polagoma izbiti kontrolo iz rok sovjetski komunistični partiji.

O kakršnemkoli zmanjšanju njegove kontrole vodstva v Kremlju ni govora, menijo zahodni opazovalci, kajti Hruščev zaenkrat na vodstvu ZSSR nima tekmeča. Toda Hruščev je začel izvajati močnejšo kontrolo nad notranjo politiko ZSSR ter je začel groziti s strožimi ukrepi.

Ta njegova nova strategija sloni na naslednjih razlogih: doživel je poraze v industrijskem in poljedelskem planiranju, ugotovil napake v reorganizaciji partije same ter v državnem aparatu, istočasno pa se je začel pojavljati nov pritisk s strani stare stalinistične struje, ki še vedno veje po hodnikih Kremlja.

Proces rušenja stalinistične zgradbe je začel počasi postajati nevaren in uhajati izpod kontrole Hruščevu in sovjetski KP, zlasti med sovjetskimi intelektualci. Temu delstvu se je pridružila še nevarnost sovjetsko-kitajskega spora ter številni napadi izven sovjetskih komunističnih strank proti revizionistični politiki Hruščeva, tako, da je

vključijo v ustavno življenje. Vsako pjasnilo je odveč. Ta načrt se ni spremenil in je v izvajanju. Ne more biti drugače, kajti argent. vojska pripada državi, brez razlike slojev, političnih strank in katerekoli opredelitve. Drug namen Campa de Mayo je bil preprečiti povrnitev v že premagano dobo. Čeprav je že več premaganih dob in ta cilj poziva na pogled v bodočnost za graditev, nihče ne more resno trditi, da tu ni bil mišljen nemoralni režim, ki je bil zrušen leta 1955. To je ilo in je odločno jasno. Peronistični režim pripada preteklosti. To so nekateri od vzrokov, da večina poveljnikov in častnikov, ki so bili v letih 1951 in 1955 v zaporih, danes povzbuje oboroženim silam, ki so določene za zadušitev upora.“

Komunike št. 200 je pa še odločnejši dokument proti poskusu obnove peronizma. V njem glavni poveljnik vojske general Onganía naglašja, da so naslednje vodilne ideje v vojski: 1. Popolna ratifikacija komunikaja št. 150. 2. Odločno nasprotovanje povrnitvi peronističnega režima in vzpostavitev vsakega drugega totalitarizma ali ekstremitizma; 3. Trdna pomoč za objubljeni ustavni izhod kar med drugim vsebuje zagotovilo, da bodo volitve, spoštovanje svobodnega udeleževanja političnih skupin, dokler je v mejah zakonitosti, priznavanje in uveljavitev spoštovanja pri volitvah izražene ljudske volje in podpiranje z vsemi sredstvi, do se država čimprej povrne v normalno stanje; 4. Politična nepristranost ostane v veljavi; 5. Vojska bo budno pazila za učinkovito izvajanje zakonitih instrumentov, ki zagotavljajo polno veljavo ustavnih pravic; 6. Izvoljene oblasti in člani vlade bodo imeli neodložljivo dolžnost konsolidirati in ohranjati razvoj demokratske obnove; 7. Vojska je in bo vedno pripravljena se pridružiti z vsemi razpoložljivimi sredstvi drugim brat. skim oboroženim silam v borbi za obnovo države in zavarovanje vladavine, ustave in zakonov. To je duh, ki jo je navdajal v trdosti in odločnosti minulih ur.

Politične stranke, voditelji vseh sektorjev, ustanove, ves narod, morajo prevzeti odgovornost za doseg končne obnove republike. Da bo to dosegli, prosimo za božjo pomoč.“

Spopolnitev vlade

Po končani revoluciji je predsednik dr. Guido najprej imenoval drž. tajnika za mornarico namesto med revolucijo odstopenjšega kontraadmirala Garzonija. Na ta položaj je imenoval viceadmirala Carlosa Kolungio, ki se sedaj vrača v drž. tajništvo za mornarico, kajti vodil ga je že lani od septembra do decembra.

Nato je bil za notranjega ministra imenovan general Rauch, ki je resor že prevzel.

bij Hruščev prisiljen spremeniti svojo politiko.

Po mnenju opazovalcev Hruščev še lahko določa nove smeri sovjetski politiki in jo kontrolira, čeprav je od časa do časa prisiljen ozirati se tudi na komunistične veljake, ki se sučejo okoli njega v Kremlju.

Take nove smeri so bile v zadnjih mesecih in tednih vidne zlasti v organizaciji sovjetske industrije in poljedelstva, ki jih je Hruščev vpeljal skupno z odstavitvijo vrste vodilnih funkcionarjev. Ti odstavljeni funkcionarji so mu seveda služili kot krivci za njegove napake.

Toda njegov najodločnejši poseg je bil na področju sovjetskega razumništva. To je storil, ker se je začel bati, da bi poplava člankov o svobodi zanesla liberalizacijo sovjetskega življenja tako daleč, da je ne bi bilo mogoče več kontrolirati. Istočasno je ugotovil, da se je sovjetski človek, zlasti pa sovjetski razumnik zaradi razkrinkavanja strahot stalinove dobe in odpiranje vrat na Zahod, začel premočno zanimati za svet izven meja sovjetskega bloka.

Prva nedeljska izdaja newyorškega dnevnika „The New York Times“ po končani stavki grafičnih delavcev je imela 700 strani in je vsak izvod tehtal 3,400 kg.

Vzgojajmo mladino slovensko

Zlepa ni težja problema v tujini kakor narodna vzgoja naše mladine. Vemo sicer, da ne moremo tukaj vzgojiti novega rodu tako, kakor bi ga doma, in vendar nas boli, ko opazujemo, kako ta tone v tujem morju. Prav je, da mirno in stvarno pregledamo, kaj je možno storiti in česa ne, da tako gradimo na trdnih osnovah.

Zakaj slovenska vzgoja?

Med posamezniki rasami ni bistvenih telesnih in duševnih razlik, so pa razlike v mnogih posameznostih: podnebie, oblika pokrajine, zaposlitev in druge okoliščine vplivajo na poseben telesni razvoj in na poseben način mišljenja in čustvovanja. Različno je duševno življenje južnega Italijana, različno Prusa ali Šveda. Posebnosti narodov se kažejo v jeziku, leposlovju, običajih, načinu življenja, igri, umetnosti, različnem družabnem in gospodarskem ustroju. Te razlike imajo svoj smisel, in naloga vsake vzgoje je, da jih goji in ohranja.

Čisto navaden čut človeku pove, da ne bi bilo prav, ko bi zatajil svoj rod, svojega očeta in mater in vtopiti se povsem v novo kulturo je isto kot zatajiti svoje starše. Kako nespametno je razen tega narediti črto čez vse, kar se je v tisoč in več letih nabralo v našem narodu in v naši krvi, in se predati plitvosti novih civilizacij. Nasprotje pa lahko ogromno nudimo novi zemlji, če ti prinesemo svoje bogastvo. Če pozabimo svoje, ji ne nudimo ničesar. Tudi se vprašujemo: kako to, da zreli narodi, kakor Angleži in Nemci toliko store za ohranitev svoje krvi v tujini, če je to tako brez pomena?

Govoriti, da je dovolj, da kjerkoli sem, delam za dobro človeštva na sploh, brez ozira na to, da sem član tega in tega naroda, je proti splošnemu čutu, je protinaravno, je žalostni pojav izkoreninjenosti.

Kakšen je položaj?

Položaj vzgoje naše mladine v tujini je sam na sebi, brez ozira na uspehe ali neuspehe, ni rožnat.

Mladina sama čuti neko dvojnost: na eni strani nosi v svojih žilah slovensko kri nosilca slovenskega genija in poslušal dan na dan zahteve svojih staršev, da se seznanja z vsem slovenskim, na drugi strani pa vsrkava na vsak korak tujega duha. Če že telesni razvoj odvisi od podnebja, pokrajine, rastlinstva in živalstva dežele, v kateri se nekdo nahaja, koliko bolj bo odvisno od vsega tega duševno življenje. Ta preprosta resnica nam pove, da ne bo nikdar mogoče v tujini vzgojiti mladino v domačem duhu, kot bi jo doma.

A mladi rod se ne nahaja samo v mrtvi pokrajini. Tudi okolje, katerega delček je, je povsem neslovensko. Ne gre le za tujo govornico, ki jo bere in sliši v šoli in časopisu, v radiu in televiziji, na cesti in v delavnici, gre za celoten slog življenja. Z razliko v domov v preteklosti je značilna za tukajšnje življenje neka plitvost v tostransko, tehnično, v zabavo. Tega duha mladina vdihava z zrakom, je ga z vsakdanjim kruhom.

Sredi tega neizmernega tujega morja pa le preživi nekaj svodga življenja na otočkih slovenstva. Tak otoček je zlasti družina, kjer in v kolikor je zares slovenska: družina je glede svojega vpliva edinstvena in nenadomestljiva. Dalje so ta otoček vse oblike verskega življenja, naše kulturno in prosvetno ureditve, tisk in plošče, šport in zabava v slovenskem krogu, slovenski šolski tečaji in slovenske mladinske organizacije. Dasi bi moglo biti vsega tega več, ko bi bila v Jugoslaviji demokracija in bi torej jug. vlada podpirala naše delo zunaj, vendar je treba reči, da je vse to življenje dosti močno.

Kakšni so uspehi? Najbolj se ohranja slovenska zavest pri mladini, ki je še videla svojo zemljo in je torej kasneje prišla v tujino. Ta mladina je pač z vsjo bitjso doživljala domače kraje in teh vtisov ne bo mogoče nikdar izbrisati. Razen tega so prvi mladostni vtisi odločilni za vse življenje. In ta mladina ima te vtise od doma.

Pri drugi mladini se marsikaj doseže, čeprav je opazen pri njej že drug tip Slovencev: v Ameriki ameriški tip, v Avstraliji avstralski tip, oba pa različna od Slovencev v Sloveniji. To je treba upoštevati, a obenem zatrditi, da je tudi ob teh razlikah možen tip idealnega Slovencev, vzgojenega v tujini.

Do idealno narodno vzgojenih posameznikov bo prišlo verjetno le v res redkih primerih: to se pravi, do takih, ki bodo ponosni, da so Slovenci, pa bodo obenem lepo slovensko govorili, brali in pisali ter se zanimali za domača vprašanja.

Gotovo je tudi to, da je marsikaj

činiljev pri vzgoji mladine družba. Celo tako je, da postaja z leti vpliv družbe tovarišev močnejši kakor družina sama. Mladina vpliva na mladino. Če se bo naša mladina družila samo s tujo mladino, bo nujno enako mislila, govorila in čustvovala. Še to skušnjo imamo, da vedno bolj že tudi naša mladina med seboj govori po tuje. A vendar bo prav domača družba odločilna za narodno zavest mladih. Tu imajo važno nalogo naše organizacije, ki morajo mladino pritegniti, zainteresirati, zaposliti, kakor je npr. nekaj doma mladino pritegnil Orel. To ni lahko, zlasti še, ko začenja mladina že imeti drugačna zanimanja, kot bi si želeli, da bi jih imela. Naravnost idealen za slovensko družbo je škofov zavod.

Vsi odgovorni naj bi skrbeli, da bi novi rod res obvladal materiščino. Ko jo bo znal, jo bo tudi rad govoril, saj ne bo našel v tem več težave, kot jo najde sedaj, ko je ne obvlada. Skupnost naj bi organizirala skupne tečaje, počitniške kolonije in izlete, kar vse že sedaj hvalevredno dela. To so naše možnosti, to je naša dolžnost. Ob vsem tem delu za slovenske osnove mladine bodo tudi vplivi mogli le bogatiti našo narodno dušo. Bog nam daj prave zrelosti pri neahki nalogi.

B. R.

Najprej mora dobiti zavest, ponos, da je Slovenec. A da bo res vzljubil svoj narod, ga mora prej spoznati. In to poznanje ne sme biti le iz knjig in besed. Treba bi bilo na vse mogoče načine storiti, da bi mladina doživela, čutila slovenski genij. Slike v knjigah in skioptične slike, narodna in umetna pesem na ploščah in nje petje, zgodovina in zemljepisne razmere, leposlovje in običaji, ekonomski in politični razvoj. Skatka vse, v čemer se kaže narod, in na vse možne načine. V drugih razmerah bi bilo najzanesljivejše sredstvo večmesečno bivanje mladine v domovini.

Potem pa znanje jezika. Brez tega ni prave narodne vzgoje. Ideal bi bil, da bi novi rod svoj jezik zares obvladal: ne samo, da bi lepo bral, ampak tudi gladko govoril in lepo pisal v slovenščini. Seveda se zahteva za ta ideal mnogo dela: mnogo govoriti v domačem jeziku, mnogo brati in tudi mnogo pisati. Morda skrajša prepisovati iz slovenskih klasikov, kasneje pa tudi samostojno poskušati opisovati karkoli.

Neki fant je potožil, da prevaja iz španščine, kadar govori slovensko. Seveda: misli po špansko, pa tiste misli prevaja v slovenščino. Kaj naj stori? Toliko naj se nauči slovenščine prav z branjem, govorjenjem in pisanjem, da bo slovensko tudi mislil. Saj to ni tako težko. Pri vsakem tujem jeziku je tako, da ga šele tedaj človek zares obvlada, ko v tistem jeziku tudi misli, kadar v njem govori. In če je s tujimi jeziki to možno, kako da ne bi bilo mogoče z domačim?

Kaj storiti?

Največjo skrb morajo imeti starši. Ker je nevarno, če se začne popuščati, da končno vse preide v tuj jezik, naj bi bili starši neizprosni glede slovenske govornice doma. Niti ene tuje besede naj bi ne bilo. Res je, da je marsikaj tako lahko izraziti v tujem jeziku, a prav pri iskanju domačih izrazov bi se največ naučili materiščine. Naj bi družina gojila slovensko pesem, bodisi da bi pela, bodisi da bi poslušala domače melodije na ploščah. Naj bi vsaka družina imela domačo knjižnico, časopise in revije in poskrbela, da bi mladina vse to tudi prebirala. Naj bi se ohranjali domači običaji in domače igre, stene naj bi bile domače slike, v prte naj bi bili uvezeni slovenski ornament, narodna noša naj bi bila ponos vsake družine. Pa naj bi se zlasti gojile v vsaki družini tipične slovenske kreposti: delavnost in skromnost, odgovornost in vernost, poštenost in veselje. Vsi ti vtisi se bodo neizbrisno vtisnili mladini za vse življenje.

Naj bi iskala družina stika z vsem drugim slovenskim življenjem. Zakaj se ne bi mladina udeleževala maše s slovensko pridigo in slovenskim petjem, s slovensko molitvijo in slovensko spovedjo? Ni vseeno, ali pošljejo starši otroke v nedeljo v tuj kino ali pa na slovensko športno prireditev. Tudi izlete, počitnice in zabavo naj iščejo v domačem krogu.

Res je, nimamo svoje slovenske ljudske šole in tudi ne slovenske gimnazije. Ne enega ne drugega verjetno ne bomo nikdar imeli. A imamo vsaj delno nadomestilo za oboje: slovenske ljudske tečaje in slovenski srednješolski tečaj, ter slov. zavod za moško mladino. Razen družine je eden najvažnejših

HRUŠČEV VABI MAOCETUNGA V MOSKVO

Hruščev je odklonil Maocetungovo vabilo, naj bi prišel v Peking, pač pa je povabil Maocetunga, naj bi on prišel v Moskvo, kjer naj bi se oba razgovorila na komunistični vrhunski konferenci glede spora, ki vlada med ZSSR in ređeo Kitajsko.

Hruščev v svoji noti Maocetungu priznava ideološke razlike med obema državama in dodaja: „Sestanek bo igral veliko vlogo v ustvaritvi blagodejne klime v odnosih med obema bratskima strankama in v razlikah, ki so se nedavno pojavile v vrstah mednarodnega komunističnega gibanja.“

40 LET ŠKOFOVANJA
DR. JOSIPA SREBRNIČA

Dr. Josip Srebrnič bo letos obhajal 40-letnico posvečenja za škofa na otoku Krku. Na to slovesnost so se verniki na Krku že dolgo pripravljali, slovesnosti so bile 19. in 24. marca tega leta, čeprav je bil škof Srebrnič posvečen v škofa 8. decembra 1923. Zunanjo slovesnost so prenesli na marec na škofov god, ker se bo decembra ravno nadaljeval Vatikanski koncil.

Škof dr. Srebrnič se je rodil 1. 1876 v Solkanu pri Gorici. Srednjo šolo je končal v Gorici, nato pa je na dunajski univerzi končal študije zgodovine. Profesoško službo je nastopil v Gorici, toda kmalu je pustil svetno službo in odšel v bogoslovje. Poslali so ga v Germanicum v Rim, študije pa je dovršil na Gregorijani. Po vrnitvi v Gorico je bil najprej prefekt in nato rektor v Malem semenišču, cerkveno zgodovino pa je poučeval v bogoslovju. Po prvi svetovni vojni je bil imenovan za profesorja na teološki fakulteti ljubljanske univerze. Po smrti dr. Antona Mahničja je bil določen za krškega škofa. Posvetil ga je dr. A. B. Jeglič, škofijsko stolico na otoku Krku pa je zasedel 23. decembra 1923.

B. R.

Svetovni mir odvisen od sodelovanja Evrope in ZDA

Enotnost Evrope in njeno sodelovanje z ZDA kot enak z enakim sta edini zagotovila za svetovni mir, je pred kratkim izjavil Jean Monnet, predsednik izvršnega odbora Združ. držav Evrope.

„Mislim, da je kriza, ki jo doživlja Evropa zaradi izključitve Anglije iz Skupnega evropskega trga, prav kriza zaupanja; zaupanja, da moremo skupno premagati težave, ki nas še vedno ločijo od našega skupnega cilja, Združene Evrope, je bilo zamažano. Evropski sistem bi dovolil pogajati se z Anglijo, da bi z njo imeli isti pogled na položaj in s čemer bi se lahko rešili problemi, ki težijo članice SETA. Namesto tega pa so se pogajanja vršila na star način, med eno vlado in drugo, z rezultatom, ki je svemu svetu znan.“

Telefon: Bela hiša -- Kremelj

V Zenevi je sovjetski delegat Čarapkin objavil, da Hruščev pristaja na vzpostavitev direktne telefonske ali telegrafске zveze med Belo hišo v Washingtonu in Kremeljem, da bi lahko tako on ali Kennedy preprečila z direktnim razgovorom morebitni „slučajnostni“ izbruh nove svetovne vojne.

Čarapkin je izjavil, da je ZSSR pripravljena pogajati se za vzpostavitev take zveze in sicer takoj, ne da bi čakala na sporazum o splošni razorožitvi. Ameriški delegat Stelle je odgovoril,

Na vprašanje če je Anglija „zrela“ za njeno včlanjenje v SET, je Monnet izjavil: „Kdo je resnično zrel za popolno skupno akcijo? Če pogledamo okoli sebe, vidimo, da vse članice evropske skupnosti — Francija, Nemčija, Italija in Benelux — vodijo istočasno dve vrsti politike: evropsko in nacionalno. Toda evropska se počasi širi, ker ljudje ugotavljajo, da je skupna akcija njim samo v korist.“

Zaključil je svojo izjavo Monnet takole: „Za organiziranje velike zveze svobodnega sveta je nujno potrebno, da temelji na eni strani na Združenih Evrope, vključno Anglijo, na drugi strani pa na ZDA. Menim, da nas bo ta zveza Zahoda, to sodelovanje med enakimi, vodila v dolgotrajni mir.“

da ZDA „toplo pozdravljajo“ to čarapkinovo izjavo.

Čarapkin je odklonil dva druga ameriška razorožitvena predloga. ZDA so predlagale, naj bi si sicer ZSSR in ZDA stalno izmenjavali vojaške misije in se med seboj vnaprejšje obveščale o svojih vojaških manevrih. Po mnenju Čarapkina bi se tako po ZSSR razširili ameriški vohuni, kar bi samo povečalo svetovno napetost. (ZSSR pa svoje vohune v ZDA že itak ima — op. pr.)

GORISKA IN PRIMORSKA

Slovenska prosveta v lastnem domu

Slovenska prosveta v Trstu je v ulici Donizetti kupila lastne prostore. Potrebno je bilo sicer nekaj preurediti, vendar so dovolj veliki za manjša zbiranja in še nekaj sob je za seje, predavanja in vaje. Nove prostore Slovenske prosvete je posvetil tržaški škof Santin, slovesnosti pa sta se udeležila tudi tržaški vladni komisar dr. Maza in župan Franzil.

Škof Santin je takoj po blagoslovu nagovoril mladino v italijanskem in slovenskem jeziku. Prof. Jože Peterlin je nato pozdravil vse goste v imenu Slovenske prosvete. Tržaški župan dr. Franzil pa je poudaril potrebo po zdravju in pogumni mladini, ki poleg tega obvlada še več jezikov.

BRALI SMO

Janko Volč se je vrnil lani iz Buenos Airesa domov na Vrhniko, kjer je ostala leta 1945 njegova družina. Sin mu je v tem času dočel in šel v semenišče ter lani imel novo mašo. Janka Volča pa je nedavno zadela kap in je umrl, kakor smo tudi poročali v Svo. bodni Sloveniji.

Neki slovenski izseljenec iz Amerike je bil lani na obisku v domovini in se je na Vrhniki srečal večkrat z Volčem. Ko se je ta izseljenec vrnil v Ameriko in zvedel za Volčevo smrt, je pisal svojemu prijatelju pismo, kjer pravi med drugim:

„Z Jankom Volčem sem bil lani parkrat skupaj. Bil je srečen, da je končno prišel domov. Srečen zaradi nove maše in tudi — nesrečen... Vsak teder, je moral iti na zaslišanje v Ljubljano. In tudi to so ga spraševali, kdo je imel v družini prvo besedo in pod čegavim vplivom je postal sin — duhovnik... Žalosten je bil. Zaposlitve ni našel, samostojno ni smel delati, argentinski pokojnina pa je zelo majna in še te ni prejemal.“

PO ŠPORTNEM SVETU

Smuški poleti v Planici.

Na velikanki v Planici so bile velike mednarodne tekme v smuških poletih 23. in 24. marca. Tekmovanja so se udeležile skoro vse evropske reprezentance, prijavljen pa je bil tudi odlični severnoameriški smuški skakalec Balfanz. Točnega števila tekmovalcev še nimamo. Prvo mesto med moštvi je odneslo moštvo Vzhodne Nemčije. Kar prva štiri mesta in še 10. so osvojili reprezentanti iz Vzhodne Nemčije. Prvi je bil Dieter Bockeloh, ki je dosegel tudi najdaljši skok 121 m, drugi Klemm, tretji Kuerth, četrty pa svetovni prvak Recknagel.

Slovenski reprezentanti niso imeli posebno uspešnega dne, čeprav ne vemo še podrobnih rezultatov. Izredna smola je spremljala šiforja, svetovnega prvaka v daljavi. Že v soboto ga je izravnotočan sunek vetra spravil v ravnotežja, ga obrnil, da je padel z glavo v sneg. Odpejali so ga v bolnišnico, pa si je kmalu opomogel.

Tekmovanje si je ogledalo nad 50.000 ljudi, mnogi so prišli iz Italije in Avstrije, pa tudi od drugod. Pred tekmovalcem je nastopila tudi folklorna skupina v narodnih nošah, ki je zaplesala nekaj narodnih plesov.

JUGOSLAVIJA IMA NOVO USTAVO

Titova Jugoslavija ima novo ustavo. Obe zbornici sta 7. aprila soglasno sprejeli novo ustavo, ki jo je pripravila posebna komisija pod predsedstvom Edvarda Kardelja. Po sprejetju nove, tretje ustave sta bili obe zbornici razpuščeni. Nove volitve bodo 3. in 16. junija. Po novi ustavi Jugoslavija je ni več „ljudska“, ampak „socialistična federativna“ republika. Po novi ustavi bo predsednik republike voljen za 4 leta, ponovno pa more biti izvoljen samo enkrat. Seveda to ne velja za Tita, ki je dosmrtni predsednik.

IZ TEDNA V TEDEN

Velika zmaga čilske krščansko demokratske stranke, ki jo vodi Frei Montalvo. Pri nedeljskih občinskih volitvah v Čilu je demokratska stranka dobila od 1.962.713 glasov 452.427 in tako postala po glasovih najmočnejša stranka. Vladni stranki — radikalna in liberalna sta dobili 427.242 in 259.602 glasova, levicariji — komunisti in socialisti — pa 253.874 in 223.887 glasov. Pri enakih volitvah leta 1960 so demokristjani dobili 14% glasov, pri nedeljskih volitvah pa 23,5%. Radikalni se bili leta 1960 na prvem mestu s 20%, pri teh volitvah pa so dobili 21,7%. Nekaj so napredovali tudi komunisti in socialisti, ki so pri prejšnjih volitvah dobili po 10% glasov, sedaj pa komunisti 12,3%, socialisti pa 11,3%.

Kljub zmagi pa bo vladna koalicija, ki jo sestavljajo radikalni, liberalci, konservativci in manjši desničarske stranke, mogla dobiti upravo mnogih občin v svoje roke.

Sovjetska zveza je 2. aprila izstrelila iz „neke baze“ 1500 kg težko raketo Lunik IV., ki bi po treh in pol dnevih moral priti v bližino Lune in oddajati znanstvene podatke o Luni. Izgleda pa, da Lunik IV. ni popolnoma uspel. Sovjetski listi so se ob izstrelitvi na široko razpisali o raketi, sedaj da je Lunik IV. šel mimo Lune v razdalji 8500 km. V „Pravdi“ je bil objavljen majhen komentar, v katerem se izraža upanje, da bodo prihodnji poletji raket v bližino Lune pokazali kaj znanstveno novega in zanimivega.

ZDA so po 3. aprila izstrelile Explorer XVII., ki ga je nosila tridelna raketa Delta. Naloga tega novega satelita je zbrati podatke o zemljski atmosferi. Te podatke pošilja satelit naravnost v poseben računski stroj, ki jih takoj analizira.

Satelit je težak 185 kg, ima osem različnih znanstvenih naprav, ki merijo količino helija, kisika in vodika. Zemljo obkroži Explorer XVII. vsakih 96 minut, najbolj je oddaljen od Zemlje 912 km, najmanj pa 294 km.

Zunanjega ministra Laosa, Kinima Pholsena, je ubil vojak, ki je stražil njegovo hišo. Pholsena je bil vodja nevttralne skupine, ki se je bolj nagibala h komunizmu. Smrt zunanjega ministra bi mogla povzročiti krizo v vladi, ki jo sestavljajo tri skupine: nevtralna, zahodno usmerjena in komunistična.

Ameriški minister za delo je izjavil, da so nujno potrebna javna in privatna dela, da bi mogli zaposliti 6% delovne sile, ki je brez posla. Brezposelnost sicer še ni velika, toda z deli za nove ceste, igrišča in bolnišnice, bi takoj zaposlili vsi delovno sile, ki sedaj deloma zaradi avtomacije, deloma pa zaradi povečanja rojstev po drugi svetovni vojni ne more najti zaposlitve.

Sovjetski listi so objavili poziv, v katerem zahtevajo, naj se prepreči potovanja nekaterim mladim pisateljem v inozemstvo. „Čemu naj pošiljamo v inozemstvo mladino, ki še ni dovolj umirjena, da bi mogla govoriti o politiki. Naj se najprej pouče, ko pa bodo dovolj zreli, naj gredo v inozemstvo,“ kot glasnik novega sveta“, je zapisal pisatelj Mihael Sokolov.

Najmanjši portret papeža Janeza XXIII., ki je samo 1,3 mm visok in 1 mm širok, je izdelal in razstavil v Genovi Luigi Fagliarini. Portret je izdelal umetnik na marmor s čopičem iz dveh lasov.

V Venezueli so vladni oddelki napadli komunistične gverilce, ki operirajo v goratih predelih države Falcón. Pehota je s podporo letalstva zadela hude izgube gverilcem, ki so imeli 20 mrtvih, dočim vladne čete niso imele izgub.

„Pacem in terris“ — „Mir na zemlji“ je naslov novi papeški encikliki, ki jo bo verjetno papež Janez XXIII. objavil na veliki četrtki. Vsa svetovna javnost nestrpno pričakuje objave in ugotva o vsebini te okrožnice.

Mehiški predsednik López Mateos se je na svojem dvajsetdnevem obisku v Evropi ustavil za pet ur tudi v Zahodnem Berlinu. Ogleдал si je tudi zid, ki so ga zgradili komunisti med Vzhodnim in Zahodnim Berlinom, pa le od daleč. Tudi je skrbno pazil na svoje izjave. Na svojem potovanju po Evropi je obiskal De Gaulle, Tita in nizozemsko kraljico. Po obisku Berlina je odletel iz Frankfurta v Mehiko.

V Rimu so se zbrali na zasedanje predstavniki demokratskih strank iz Evrope, ki so včlanjene v Nouvelles Equipes Internationales. Belgijski ministrski predsednik Teo Lefebvre, ki je tudi predsednik zasedanja, je izjavil, da bodo na konferenci študirali razna evropska vprašanja.

Velikonočna nedelja

Napleši moji mladostni spomini so spominali na Veliko nedeljo. Vsi otroci smo morali k prvi sv. maši. Pa smo šli tudi zelo radi. Kajti ta maša je bila slav. nostna. Pri njej so prepevali pevci stare notranjske pesmi v vselem taktu, organist Mazi pa je eno zmeraj sam zapel. Ničče drug de ni znal, tako je bila stara, orgle pa so zraven igrale veselo poskočnico. Po maši smo se usuli domov. Velika nedelja ne namreč tak dan, ko mora biti vsa družina zbrana doma. Ničče ne gre od doma, ničče ne pride. Vsa družina je ves dan posvečena sama sebi. Takrat se pogovarja sama med sabo, se sama med sabo igra, pripoveduje si stare zgodbe, pa tudi pejejo velikonočne pesmi.

Ko smo prišli domov in vstopili v kuhinjo, smo počakali, da je prišel oče. Oče je hodil počasi in svečano, odprl vrata, nas pozdravil, potem pa se je napotil na svoj prostor v kotu, sedel je in zaklical:

„Mati, zdaj pa sveti pirh!“

Mati je bila že pripravljena. Na krožniku, pregrnjenim z belim plaščkom, je prinesla jajček, razrezan na toliko koščkov, kolikor nas je bilo družine. To je bil pirh, blagoslovljen na Veliko soboto. Najprej j vzela košček očca, potem mati, potem hlapec, nato dekla, nazadnje pa smo prišli na vrsto mi otroci, seveda po starostnem redu. Zaužili smo vsak svoj košček, nekoliko počakali, nakaar je oče vstal in voščil:

„Veselo Alelujo vsem!“

Šele tedaj smo se razgibali in se gnetli okoli očca. Kajti taka je bila navada, da nikdo ni smel ničesar živino, kajti tudi žival je morala biti dokler ni vsa družina zaužila svojega pirha. Lupino je mati že prej zdrobila in jo pomešala med hrano za kokoši in užiti, ničesar sprejeti in ničesar dati.

„Veselo alelujo!“ smo klicali očetu, materi, družini in drug drugemu, potem deležna velikonočnega žegna.

po smo sedli okrog mize, ki je bila pokrita z novim, belim prtom.

„Nato je mati prinesla žegen. Vsak je dobil na krožniku kos kolača, suho meso, košček želodca, dva pirha in drobec hrena. Vse to je mati vzela iz okrašenega velikonočnega jerbasa, ki ga je prejšnji dan nesla v cerkev k žegnju. Sedli smo okrog mize in jedli. Če je padla drobtina na tla, smo jo morali pobrati, jo poljubiti in jo dati materi.

Ko je bil ta velikonočni zajtrk končan, je oče vstal, šel v hišo in prinesel košek pomaranč. Porazdelil jih je, na kar je šla mati v shrambo in prinesla polno sito najraznobarvnejših pirhov. Nabasali smo si žepce z vsemi temi drobtami, se postavili v vrsto in oče je segel v žep ter dal vsakemu pol pesti drobiža. Nato je rekel:

„No, zdaj pa pojditte sekati!“

Vsi smo jo udri na dvorišče in sekali drug drugemu pomaranče — ali pa postavili daleč v stran pirh, ki smo ga morali zadeti in ubiti. Še oče se je udeležil te igre, se smejal z nami, bližal, sekali pomaranče, za skrito ali za prijeto (to se pravi, novec je moral pod lupino ali pa se je samo prijeto), smeh je odmeval med stenami, med hišami, po poljih in travnikih..., vse družine so se na svojih dvoriščih igrale, smejale in vpile, sonce pa se je veselo smejalo z neba...

Ko pa je zazvonilo k deseti maši, je bilo igre konec. Spavili smo vsak svoje bogastvo na kožnik in se napotili spet k fari. Popoldne pa smo spet nadaljevali — prihodnji dan, na veliki ponedeljek, pa smo šli od hiše do hiše, voščili in se srečali, vsa vas je bila pomešana med sabo, vsa fara je bila ena sama velika družina brez razlik.

To je bilo notranjsko velikonočno veselje. Kako bi bilo lepo, če bi to veselo trajalo na vsem svetu zmeraj do konca dni!

N.

LAKOTA V SVETU

Slovenska oddaja v Vatikanem ra dnu 14. marca 1963. Zbral in uredil Rus Roman.

Dragi poslušavci! Dames, v četrtek 14. marca, je papež Janez XXIII. sprejel v audienci udeležence študijskega dne, ki ga je organizirala Mednarodna organizacija za kmetijstvo in prehrano, FAO, kot pripravo na teden proti lakoti in na svetovni prehranbeni kongres. Ob tej priložnosti je imel sveti oče govor, ki je prenašala danes dopolne ob 11 vatikanska radijska postaja. Po navodilih svetega očeta bo vatikanska država izdala dne 21. marca posebno vrsto poštne znamke. Izkupiček bo ves poklonjen v korist borbe proti lakoti. Zato se nam zdi prav, da se danes tudi mi kratko ustavimo pri problemu lakote na svetu. Od treh klasičnih sovražnikov človeka — kuge, lakote in vojne — je verjetno lakota še danes kljub velikemu znanstvenemu napredku njegov največji sovražnik. Lakota in njej sledeče obubožanje, še ved-

no kosita zlasti med otroci neštivilne žrtve. V naprednejših deželah se normalno življenje človeka približuje 70. letom. V manj razvitih pa življenjska nezadostnega hranjenja. Tudi v tistih deželah, ki se imenujejo razvite, je še določa konča med 30. in 40. letom. Računajo, da je nad polovico prebivalstva na svetu še danes žrtve lakote ali mnogo oseb, ki so nezadostno hranjene. V številnih pokrajinah sveta jedo dvakrat ali samo enkrat na dan. Glavne žrtve tega stanja so otroci. V nekaterih pokrajinah Afrike, Azije in Amerike je otroška umrljivost med prvimi petimi leti življenja petkrat višja kot v razvitih deželah. Računajo, da umrje na vsem svetu zaradi lakote vsako leto 30 milijonov oseb, medtem ko je nadaljnih 300 milijonov oseb bolnih zaradi nezadostne hrane in pomanjkanja proteina.

Lakota in demografski razvoj

Po drugi svetovni vojni se je živilska proizvodnja na splošno večala s hitrejšim ritmom kot demografski razvoj. Toda v dveh velikih pokrajinah, v Aziji in v nekaterih predelih Amerike proizvodnja na osebo še vedno ni pokrila zaostanka, ki ga je povzročila vojna. Na Skrajnem vzhodu se je število prebivalstva povečalo za 30%, živilska proizvodnja pa samo za 25%. Toda gledati moramo tudi v bodočnost. Prebivalstvo Indije, ki ga je danes 400 milijonov, se bo v prihodnjih desetih letih povečalo za nadaljnjih 50 milijonov. Prebivalstvo Latinske Amerike raste s še hitrejšim ritmom. OZN meni, da se bo konec tega stoletja prebivalstvo na svetu podvojilo.

Toda četudi se njihovo prebivalstvo večja, se dobro razvite dežele vedno boljše hranijo. V ZDA se je po drugi svetovni vojni prebivalstvo povečalo za okrog 35%. Proizvodnja se je dvignila za 60% in človeška storilnost na uro za 100%. Uporaba moderne tehnike je omogočila velik napredek tudi drugim deželah. Na Japonskem je donos na hektar približno tri ali štirikrat višji kot v Indiji. Evropa dobi štirikrat več mesa in mleka od ene domače živali kot na Bližnjem vzhodu, sedemkrat več kot na Skrajnem vzhodu. Ta ogromna proizvodnja v nekaterih deželah lahko povzroči, da se v njih nakopičijo izredne količine presežkov, toda ti zelo težko pridejo na mednarodni trg, ker dežele, ki jih najbolj potrebujejo, nimajo gospodarskih sredstev, da bi jih kupile. Računajo, da presežek žita znaša 130 milijonov ton; to da količina, čeprav upoštevanja vredna, ima komaj toliko kalorij, kot jih potrebuje svet v dveh mesecih.

Kaj je mogoče storiti?

Lakota je končno posledica revščine. Rešitev problema revščine pa moramo iskati v uravnoteženem razvoju najbolj razvitih gospodarstev. Kmetijstvo lahko poskrbi več živil, toda začetni zagon za povečanje proizvodnje ne more biti ločen od splošne ekspanzije vsega gospodarstva.

Imamo dve glavni metodi za povečanje živilske proizvodnje: razvoj zakladov zemlje in voda, ki so bili doslej neizkoriščeni ter razumno uporabo najnaprednejših tehnik, ki so plod znanstvenih raziskavanj in študija o upravljanju. Prvo zahteva velika načrtovanja in silne naložbe. Drugo odpira za bodočnost skoraj neskončne možnosti.

Dejstvo je, da na svetu zemlja ni zadostno izkoriščena. Računajo, da bi lahko v deževnem tropskem pasu tropskih dežel, ki jih loči ekvator, obdelovali 20% več zemlje, kar bi omogočilo, da bi povečali obdelovano zemljo za tisoč milijonov akrov, to je za 40%. V Aziji je mnogo zemlje, ki da samo enkratni letni pridelek, ki bi ga pa lahko dva dvakrat na leto. Donos bi bil lahko tudi mnogo višji, če bi izrabili zaklade zemlje in vode. Neki znanstvenik v Braziliji je po treh letih dela prišel do zaključka, da bi lahko izkoristili pet milijonov km² zemlje v dolini reke Amazonke za obdelavo.

Proizvodnjo lahko povečamo tudi z uporabo boljšega semena in večje koli-

čine gnojil. Dalje s pomočjo strojev in modernih obdelovalnih sredstev ter s tem, da bolj razumno uničujemo razne rastlinske bolezni in z organizacijo umetnega namakanja ter podobno.

Na Bližnjem vzhodu npr. na splošno pridelajo malo žitaric. Strokovnjak FAO je proučeval ta problem. Z naložbo dveh in pol milijona dolarjev bi lahko v petih letih povečali donos za 25%. Drug primer: v Singapuru je uporaba cepil povečala število perutnine od 500 tisoč na tri milijone 500.000. Donos jajc se je tako povečal za 800%. Ribe so hranivo, ki je najbolj bogato proteina. Leta 1938 je znašal svetovni pridelek 20 in pol milijona ton. Danes pa prekaša 37 milijonov 700.000 ton. Mednarodna rganizacija za kmetojstvo in prehrano, FAO, je prispevala k temu razvoju s pomočjo uvedbe bolj primer- nih ribiških ladij in pripomočkov. Isto bi lahko rekli o sviloprejkinih lubah, o pašnikih, da ne govorimo o problemih, ki se tičejo konzerviranja, porazdelitve, uporabe preostankov in podobno.

Borba proti lakoti

To borbo je organizirala FAO in traja pet let, zaključiti jo bod leta 1965. Bore se na treh frontah:

Z informacijami in vzgojo, z raziskavanji in akcijo. Nujno je najprej imeti popolne podatke o stanju problema pri različnih narodih in o možnih rešitvah za vsak primer. Toda, ker je treba borbo izvesti do konca na mednarodni, pokrajinski in krajevni ravni, ta zahteva sodelovanja vseh uradnih in neuradnih organov, trgovinskih ustanov, verskih organizacij, šol, kolegijev, univerz in drugih ustanov.

Vsi morajo razumeti problem in vedeti, do katere točke lahko vsak pri njem sodeluje. Prav to vzgojno obdobje mora imeti svoj vrhunec v kongresu za prehrano, ki ga je organizirala FAO za letošnje leto.

Raziskavanje se mora vključiti v dva glavna vidika: najprej mora iti za študij in analizo znanstvenih in tehničnih podatkov, ki jih že imamo v teh materijah in o možnosti njihove uporabe v krajevnih ali pokrajinskih primerih; drugič za pospeševanje raziskavanja v širšem obsegu, da bi našli nova zaznana in nove tehnike, kar bi privedlo do izkoriščanja novih naravnih zakladov.

Mednarodna organizacija za kmetijstvo in prehrano FAO je objavila knjigo z naslovom „Izbira načrtov za narodno akcijo za zboljšanje kmetijskega razvoja in živilske proizvodnje v deželah, ki so na poti razvoja“. Ta študij so zbrali v petnajstih letih tehnične asistencije in nudijo idejo o praktičnih možnostih, ki se vsem nudijo. V vsakem primeru so narodni odbori bistveni elementi za organiziranje borbe proti lakoti.

Na podlagi povedanega smo prišli do tehle zaključkov: lakota na svetu je izredno hud problem, ki ga krščanska ljubezen ne more prezreti. Toda lakota na svetu je odvisna v veliki meri tudi od sedanje porazdelitve bogastva: 30% prebivalstva na svetu potroši 80% obstoječih dobrin. 70% ostalega prebivalstva pa se mora zadovoljiti samo s preostalimi 20% dobrin. Tudi danes lahko rečemo, da štiri petine uporabljive ze-

melske površine niso razumno obdelane. Danes bi bila proizvodnja živil, ki je na razpolago človeku več kot zadostna za skupne potrebe. V bodoče bi bila dobro organizirana proizvodnja po normalnih računih zadostna za prebivalstvo vsega sveta. Računajo, da bo nekoga dne zemlja lahko dostavila potrebam 30 milijard ljudi, to je desetkrat več, kot je sedanjega prebivalstva na svetu.

To, proti čemur se moramo boriti, pa jeubičnost. Massilon je dejal že v 17. stoletju: Naši izdatki rastejo iz dneva v dan, kajti vsak dan se množe naše strasti. To kar je bilo za naše očete bogastvo, je za nas postala revščina. Naše dobrine nam ne zadoščajo več, kajti nič ne zadošča tistemu, ki se ne zna ničemu odpovedati. Še prej je zapisal sv. Avgustin: Gospod bo zahteval od nas račun... zakaj si dovolil, da je toliko potrebnih umrlo od lakote? Ni ti manjkalo zlata; boljše bi bilo, da bi ohranil žive božje templje kot pa kovino. Sv. Klemen Aleksandrijski je zapisal: Videj si svojega brata, videj si Boga. Ta Bog je dejal, ko je govoril o lakoti drugih: Kar boš storil enemu izmed teh, boš meni storil. Pij XII. je v govoru na predstavnik FAO 8. decembra 1953 dejal: Svet še vedno gleda z globoko žalostjo na bridke podobe teh žrtev lakote. Zatrpeti ta bič zasluži izvesti kako žrtev. Ali se Kristus sam ni potrudil, da je nasitil množice, ki so mu sledile? Ali ni naučil svojih učencev molitve, v kateri prosimo Boga za vsakdanji kruh? S tem, da nadaljujete z namenom, ki ste si ga zastavili boste brez dvoma izvedli do konca namen, ki je drag Tistemu, ki se je posvetil rešitvi človeštva. Papež Janez XXIII. pa je za začetek letošnjega posta dodal: Z ustanovitvijo posta Cerkev ne vodi svojih sinov k preprostim nalogam zunanega izvajanja, marveč k resni obveznosti ljubezni in plemenitosti za dobro bratov v luči antičnega nauka prerokov. Ni predvsem post, ki ga ljubim; razveži vezi brezbožnosti. Razlomi svoj kruh in ga daj lačnemu in odpri svojo hišo revežem in popotnikom.

Lakota na svetu je tehnični problem za povečanje proizvodnje, je organizacijski problem za porazdelitev potrebnih dobrin, vedno pa je tudi človeški problem in problem krščanske ljubezni.

KDAJ JE KRISTUS UMRLE?

Datum in ura Kristusove smrti sta zaradi večkratnih koledarskih sprememb povzročala hude težave. Toda sloveči astronom Kepler je izračunal na podlagi sončnih mrkov dan in celo uro Gospodovega trpljenja in smrti. Krizanje se je po njegovih računih izvršilo na dan judovskega 14. nizana, ki je 2 april po julijanskem koledarju. Ura smrti pa je bila ob 17,11 po jeruzalemskem času, ko je nastala popolna tema. Evangelist je zapisal, da je med šest in deveto uro tema pokrila mesto in okolico: Te ure pomenijo našo tretjo popoldne. Dan pa je bil pred judovskim sabbatom, torej petek. Kristusova smrt se zato določa na 3. uro popoldne 2. aprila 33; znanstveni išledki in evangelistiški podatki pa se skoraj točno ujemajo.

„Na rob Vatikanskemu koncilu“

V Ljubljani izhaja mesečnik „Perspektive“ in je list za „kulturo in družbeno vprašanja“. V številki 21 je izšel članek pod naslovom „Na rob vatikanskemu koncilu“. Članek je podpisan P. K. in je to po vsej verjetnosti Primož Kozak, ki je eden odgovornih urednikov lista in sin Juša Kozaka. Članek je zanimiv ne le zaradi ugotovitev samih in prikaza verskega življenja v Sloveniji, ampak tudi zato, ker kaže, kako mlajša generacija v domovini, ki jo je vzgajala komunistična družba, gleda na življenje in njegove probleme. Članek je pov. dokaz za naše ponovne trditve in ugotovitve, da komunizem in njegova materialistična doktrina ne moreta zadovoljiti mislečega človeka v duhovnem pogledu. Komunistična doktrina ubija duhovno življenje.

Ne želimo kritizirati. Kritika se je razpasla v našem življenju kakor kuga in skoraj je že ni več stvari, pred katero ne bi kritika postavila absolutnega vprašanja. Vse obgrizljamo — ampak stvari tečejo naprej zmeraj enako in čemu nam bo potem kritika?

Če torej ugotavljamo negativno dejstvo, naj bo ta ugotovitev analitična in naj vsebuje kakšen predlog. Topot imam v misli predvsem naš tisk oziroma eno izmed mnogoterih manifestacij našega tiska, ki ga lahko po načelu pars pro toto velja na širšem področju. Že dalj časa zaseda Vatikanum II. in naš tisk se je sorazmerno precej posvetil temu dogajanju — celo v dveh smereh: v informativni in analitični. (Kar se analitični del, naj nas na tem mestu niti ne moti, da že vnaprej predvideva jo pizeh uspeh tega zborovanja.) V nobeni smeri pa ni tisk, ki je odgovoren za odkrivanje in oblikovanje našega javnega življenja, posvetil pozornosti domačemu dogajanju, ki je zvezano s koncilom, se pravi, izgnil se je tisti svojih naravnih

mašniških posvečenjih, ki jih spremljajo prava ljudska slavlja v dobrem smislu te besede. Slišijo se trditve, kako je število ljudi, ki odhajajo v bogoslovje vsako leto višje, sami pa lahko tudi opazamo obisk cenjva, ki je vse prej kot omejen.

To pa je eno izmed gibanj na Slovenskem, ki se odvija v območju verstva. Je sicer najbolj obsežno, vendar mu je na svoj način po svoji intenziteti sorodna dejavnost jehovske sekte, ki je zasidrana predvsem v industrijskih okrajih. Tudi neki varianti evan-geljske cerkve, ki trdi sama zase, da je „vera revnih ljudi“, ne gre odrekati trdoživosti in trdnosti.

Ne glede na konkretne podatke, ki bi jih bilo na hitro najbrž težko do- ločiti, se iz teh različnih opazovanj in pogledov lušči določena podoba dogajanja, za katero velja lahko skupna trditev: slovenski človek se vrača v verski krog, tukaj išče povezave s soljudmi, ureditve medsebojnih odnosov ali celo ovrednotenja svojega življenja.

Začnimo pri negativni skrajnosti: če že ne omenimo klerofašistične deformacije slovenskega katolicizma, in se ozmemo po tistem elementu, ki je bil manj mračen, pa bolj splošen, namreč po normalno vzgojeni religiozni srenji pred vojno, vidimo, da le-ta po svojem značaju in po svojem duhu ne more biti za sodobnega človeka vsebinsko doživljaj tega obsega, da bi tega človeka lahko direktno uvrstilo med vernike.

Znano je, da je po slovensko katoliško, predvsem pa po klerikalno vzgojen človek vplival na vse naše dinamične, notranje zahtevnejše izdelane in odprte ljudi odbojno. Z ožino svojih horizontov, s konzervativizmom svojega življenja, s pičlim pogumom svojih dejanj in dogmatizmom svoje miselnosti je postal podoba iz pregovora. S svojo nestrpnostjo in pozneje s svojo napadalnostjo na eni strani in na drugi s svojo hipokrizijo, je postal prototip vsega, kar je na Slovenskem najbolj inertnega, nerestnega in v pravem smislu nazadnjaškega. In ta vernost je bila tako zunanje narave, da je hitro in v celoti skopnela, ko je stopila pred našega človeka možnost, da se je v letih boja udeležil resničnega zgod. dejanja.

Ampak ti časi so že daleč. Življenje v verskem okviru je zadobilo svojo dinamiko. K temu ni toliko pripomogla propaganda, ki je bila uprizarjana po petinštiridesetem (podedovali smo jo po staroslavni liberalih in je v ta namen izšla v prvih letih po vojni celo Tavčarjeva utopija 4000, ki je bilo obvezno čtivo v gimnazijah). Več pa je verjetno pripomogla med drugim tudi idejna izobrazba in na njej utemeljeni medčloveški odnosi, ki so jih razvili kot pozitivni program in se predstavlja kot tako imenovana znanost.

Kaj je dalo in kaj daje to, kar se imenuje znanost, ki jo o človeku kot naravnem in socialnem bitju učijo danes na šolah, v gimnazijah in na univerzi?

Povprečen študent, ki danes konča fakulteto, — če vzamemo najvišji indeks našega duhovnega življenja — ve o človeku, se pravi o sebi in svojem bližnjem zelo malo. Slišal je, da je živa materija nastala iz mrtve materije, znan mu je, da se je človek razvil iz antropoida in izvedel je, da so možgani nastali z uporabo roke. (Zgleden primer takšne znanosti je knjiga Božidarja Debenjaka, predavatelja na filozofski fakulteti, oddelek za čisto filozofijo, ki je izšla v zadnjem letu in je letos dobila visoko knjižno nagrado.) Imenovane tri osnovne premise tvorijo obseg človekove predstave o človečnosti in homo sapiens se razdeva kot sklop nagonov, ki ga potrebe vežejo na družbo. Tej predstavi se v vsakdanjem življenju pridružuje učinkovanje stvarnosti, ki se izraža v pojmih, kot so delitev dobička, dohodek po delu, standard itd. Film, ki vsili predstavo o pomenu modernega trošenja, je to določena mera bontona, pač po tem, kako nekdo pojmuje civilizacijo. Osnovni svet predstavljenosti, ki je s tem zaključen, določa človeka in njegov vstop v družbo ter njegovo akcijo v družbi, ki nužno, ne glede, kaj ta človek opravlja, ostaja zasebniška. Tako nastane razčlenjeno poroženo bitje, ki življenje ne zadeva obenj frontalno, pač pa valuje skozenj, ki se ne počuti na svetu ravno ugodno, krivdno svojega neugodja, bitje, ki se nekoliko spozna na osnovne strokovne instrumente, s katerimi si služi kruh in

Slavistika in sovjetologija na kat. univerzi v Bs. Airesu

Argentinska Katoliška univerza v Buenos Airesu (Río Bababa 1272) javlja, da bo v tekočem letu 1963 začela s pomočjo Padarewskiego ustanove (Fundation of Padarewski) s slavističnimi predavanji na katoliški univerzi. Program je naslednji: A) Tečaj (Cursos): dr. Vladimir Toczyłowski: 1. Zgodovina slovanskih kultur. 2. Slovanske književnosti. 3. Zgodovina političnih institucij zapadnih Slovanov. 4. Socialna in ekonomska struktura komunističnih držav. Redni prof. dr. Bohdan T. Halajczuk: 5. Zgodovina političnih institucij Vzhodne Evrope. 6. Pravna in politična struktura komunističnih držav in Sovjetskega bloka. B) Seminarji iz zgodovine in književnosti vseh slovanskih narodov, (v kolikor bo zanje zanimanje med slušatelji). C) Predavanja izven programa, kakor se bodo obnavljala posebej.

Z veseljem objavljamo ta načrt slavističnih in sovjetoloških predavanj na katoliški univerzi, čeprav začasno še pod oznako „Departamenta de Extensión Universitaria, ker bo to gotovo pripomoglo za spoznavanje slovanskih kultur med Argentinci, ki so jim bile do zdaj zelo malo jasne. Kolikor je nam znano, je pobuda prišla od Poljakov, ki so pred petnajsetimi leti ustanovili v New Yorku Ustanovo imena Paderewskiego, kateri zdaj predseduje Edward S. Witkowski, in ki ima namen propagirati poljsko kulturo v inozemstvu. Ta ustanova daje štipendije mladim poljskim učencem, da si lahko izpopolnjujejo svoje znanje v Indiji, na Japonskem, obenem pa tam predavajo o poljski kulturi, vedno pa v zvezi s celotnim slovanskim problemom. Organizaci-

jo študijskih centrov pa vodi prof. dr. Fedor Domoradzki, ki je podpredsenik te ustanove, obenem pa direktor Centra slovanskih študijev na univerzi v Montrealu v Kanadi.

Pred meseci je ta organizator prispel v Buenos Aires, kjer je iskal torišča za ustanovitev stolice za slovanske študije med Argentinci. Stopil je v stik z različnimi rektorji. Rektor Katoliške univerze msgr. Derisi mu je ugodil in so dogovori v toliko napredovali, da se je te dni začel prvi tečaj, kot ga omenja zgornja napoved.

Slavistična predavanja sicer ne spadajo v okvir univerze kot take, temveč v njeno dopolnilo. Kakor smo poučeni, bo tečaj trajal štiri leta in se bodo izdajale diplome. V seminarjih bodo poučevali priznani strokovnjaki dotičnih narodnosti ter s svojimi razlagami dopolnjevali glavna predavanja. Slednji redni učencem bo moral obiskovati vsaj štiri kurze omenjenih profesorjev, ter obiskovati seminar. Vpisnina velja 300 pesov za redne slušatelje, za izredne 100. Seminarji, ki jih vodijo profesorji brezplačno, bodo mogli obstajati samo, če bo dovolj slušateljev. Računati je predvsem na slušatelje, pripadnike dotičnih narodov, predvsem na začetku slavističnih študij. Tudi Slovencem je ponujen seminar, toda od števila slušateljev je odvisno vzdržanje predavanj o slovanski zgodovini in literaturi v kasteljanskih s katadre buenosaireske Katoliške univerze.

Vsa pojasnila se dobe pri prof. dr. Halajczuku na pravni fakulteti kat. univerze, Juncal 1249, tel. 44-3389 od 17 do 19 zvečer od ponedeljka do petka.

Marko Kremzar: Sivi dnevi

Založila in izdala Slovenska kultura na akcija. Opremil Ivan Bukovec. Buenos Aires 1962. Str. 103.

Če je kakšna knjiga ljubitelja slovenskega leposlovnega branja razveselila, potem ga je ta Kremzarjev prvenec. Kot smo nekje brali, se je pisatelj že v taborišču pečal s pisanjem, vendar je čakal dovolj dolgo, morda zaradi neinciativnosti založnikov, preden je mogel izdati to svojo knjigo. Kolikor vem, se je napravil šele v begunstvu in izseljenstvu in je torej pravi izseljenjski pisatelj. Tudi nekaj drugih je prišlo pisati šele v taboriščih ali v novem svetu, pa so skoraj vsi kmalu obmolknili ali vsaj „začasno“ prekinili z ustvarjanjem.

Zbirka Marka Kremzarja je čudovito enotna. Po snovi in kolikor je mogoče na hitrico trdit, tudi po stilu. Bil je domobranec in nato tri mesece v političnem zaporu. Samo uvodne misli pod naslovom „Sedemindvajseti maj“ in nekakšen epilog prvemu delu „Samogovor“ sta pisana v prvi osebi. „Sedemindvajseti maj“ naj bi bil uvod v oba dela zbirke, „Dnevov“ in „Zgodb“.

Dnevi vsebujejo šest črtic in novel iz jetniškega življenja, dogodkov, pri katerih pisatelj sam ne sodeluje. Niso torej spomini v ožjem smislu na prestanto trpljenje, morda niti resnični do-

godki iz življenja njegovih sojetnikov ne, a so dogodki, ki bi se mogli resiti tisti čas vršiti in so se podobni gotovo večkrat ponavljajoče se impresije dokažujejo, da je pisatelj res živel sredi takšnih dogodkov, impresij, ki so ostale, kot rožljanje paznikovih ključev, zvonjenje v franciški cerkvi, golobčki, čiki, jabolčni ogrizki, pa še kaj.

V Sedemindvajsetem maju izvenmo šele v 4. odstavku, da se stvar „goditi“ v Argentini, odkoder uhaja pisatelju spomin venomer v domovino, a ne toliko v ječe kot v prejšnje vojaške dogodke in tako hoče pisatelj vsemu poznejšemu pripovedovanju dati neko avtentično vrednost. Nekako avtobiografska je tudi še črtica „Stene“. Takoj sem se spomnil neke podobne Cankarjeve, menda se imenuje „Moje izbe“. Ško la, da je nimam pri roki; bila bi gotovo primerna za ugotavljanje, koliko se je Kremzarjev literarni stil že razvil, oddaljal od Cankarjevih impresij. Po spomnu bi rekel, da je Kremzar bolj natančen opazovalec, kot je bil Cankar. Kot v Sedemindvajsetem maju, tako je zlasti v novelici Bunker in še v drugih zaznato hitro prepletanje dogodkov iz raznih časovnih dob. Včasih je realistični pisatelj ob podobnih posegih nazaj prosil častitega bravca prineselji-

vosti, če si sme dovoliti tako brskanje po preteklosti, a v današnji literaturi za to ni potreben niti posebej numeriran odstavek, prim. samo Jurčeca ali Simičiča!

Precejšen časovni razmah od opisanih dogodkov je gotovo tudi pripomogel, da je vse pisano brez sovraštva do nasprotnikov, celo z razumevanjem nasprotnikovega ravnanja. Tako je v novelici „Zvijajca“ najprej povedana zgodba prenapeto vestnega, a naveličanega paznika in nato pride šele na vrsto oseba Vesel. Črno-belo tudi ni silkanje značajev v „Srečanju“, kjer bi bilo najlažje pokazati pridnega Janezka in hudobnega Mihca. Opis jetniškega mišljenja je pav tako resničen kot so zgodbe same in zato je dostikart tu kakšen opis vremena ali kaj drugega, za današnjega človeka sicer malo pomembnega.

V Zgodbah je posegel pisatelj nekoliko nazaj, v boje s partizani. Morda že zaradi večje enotnosti zbirke je te boje vpeljal med razgovore jetnikov. Podobno kot pri Zvijajci imamo v prvi zgodbi najprej opis črta, partizanskega kurirja, čigar storije pripovedovavec Srečo niti ni mogel tako natančno vedeti, kot jo je pripovedoval, razen o črtovem obisku žene in otroka. Alešu in Cirilu daje pisatelj govoriti v prvi osebi, ker sta pač vplivnejši in veljavnejši osebi.

Nekatere stvari, kot uvod, epilog, Bunker in Zgodbe so že dale misliti teologom, čeprav pisatelj sam ne načinja moralnih pridig. Nam seveda je bližje literarno vrednotenje. Vzel sem le obe remek-edli pisateljev Jurčeca in Simičiča, ki ju nekateri smatrujejo za najboljša emigracijska pisatelja, da bi primerjal. A v stilnem pogledu so se pokazale takoj težkoče, kajti obe deli gg. Jurčeca in Simičiča sta bolj fantazijskega značaja in bolj epično zagrabljeni. Opozorij pa sem že na časovno, nekako filmsko zmes, ki je očitna tudi v Triptihu in Na obeh straneh stene. V enem je pa Kremzar gotovo prvi: njegova slovenščina je vse bolj pristna. Če je to pri Kremzarju kaj zasluga njegovega očeta, naj bo to opozorilo tudi njemu v spomin napisano.

Dejstvo, da je potreboval Kremzar za izdajanje te knjige, katere snov se je odigrala v treh mesecih, skoraj celih osemnaest let, daje misliti. Misliti zato, ker bi to utegnilo kazati, da je pisatelj nekam počasen. Če bi bil ta videz resničen, bi bila takšna sodba velika škoda. Tudi omejitev na ožek krog treh mesecev bi utegnla dajati misliti, to namreč, da je pisatelj zaverovan samo v svojo dečo. Toda pisateljeva koncentriranost, zgrabitvev in stisnjenost dogodkov, ki bi lahko dajali dolge povesti, oblast nad jezikom, nepridigarški ton in še marsikaj dajejo prav tako misliti in sicer, da smo dobili v Kremzarju dobrega, morda prav odličnega pisatelja, ki ne sme odložiti peresa ali se vsaj začasno postaviti v ozadje, kajti vsako njegovo delo bomo z nestrpnostjo pričakovali in če tudi ne bi več napredoval, z užitkom brali.

Ta prvenec ni začetniško delo, ne posega v suho polnjenje postora po brezpomembnih okolnostih.

M. Marolt

Novice iz Slovenije

Mariborska založba Obzorje je 125-letnico Puškinove smrti počastila z bibliofilsko izdajo Puškinovega Onjgina v novem slovenskem prevodu, ki ga je oskrbel novi slovenski pesniški prevajalec iz ruske literature Rado Bordon. Ocenjevalec novega prevoda Puškinovega romana v verzih Jože Snoj med drugim pravi, „da je Puškinova velika pesnitev pred nami v slovenskem prevodu z vsemi njegovi očitno dobrimi, pa tudi opazno pomanjkljivejšimi lastnostmi. Nepoetični Prijatelj prevod iz leta 1919, ki tudi v času svojega izida ni mogel prodreti v resnično življenje, tedanje slovenske pesniške besede, je dobil zamenjavo, napisano v živem knjižnem jeziku“.

Podjetje Ljubljana Transport je imelo v letu 1961 v osebnem prometu nad 72 milijonov dinarjev izgube, v letu 1962 pa okrog 120 milijonov dinarjev. Razlika med dohodki in izdatki so krili z dohodki od rentabilnejšega tovornega prometa. Ker pa ti dohodki tudi ne morejo pokriti vedno večjih izgub pri osebnem prevoznem prometu, so s 1. decembrom zvišali cene voznih listkov tako, da stane sedaj vozovnica za enkratno vožnjo 30 din, mesečne vozovnice za dve vožnji 600 din, dvojaške mesečne vozovnice z neomejenim številom voženj 1200 din in delavske mesečne vozovnice z neomejenim številom voženj 2.400 din.

Slovenija ima sedaj samo 14 komunalnih bank, medtem ko jih je bilo v začetku lanskega leta še 34. Komunalne banke imajo sedaj Ljubljana, Trbovlje, Kamnik, Kranj, Novo mesto, Celje, Šoštanj, Maribor, Slovenj Gradec, Slovenska Bistrica, Ptuj, Murska Sobota, Koper in Nova Gorica.

Novo osebnih izkaznic bodo dobili državljani v Jugoslaviji in sicer v drugi polovici letošnjega leta. Napovedali so jih bili že lansko leto, so pa z njihovo izdajo počakali na sprejetje nove ustave, ker se bo z njo, kot znano, spremenil tudi naziv države, namesto „federativne ljudske republike“ v „federativno socialistično republiko Jugoslavijo“.

Janez Stanovnik, redni prof. ekonomske fakultete na ljubljanski univerzi, je bil na predlog zveznega izvršnega sveta imenovan za jugoslovanskega predstavnika v pripravljalnem odboru Organizacije združenih narodov za konferenco o trgovini in razvoju.

Ob razpravi predloga zakona o javnih cestah je sekretar za promet LRS Bojan Polak navajal, da se je obremenitev cest spričo dejstva, da je v Sloveniji sedaj že 69.000 motornih vozil, povečala od leta 1946 za 4,3 krat. Kljub temu je pa danes samo 10% moderniziranih cest. Najmanj 15% vseh prometnih nesreč nastane zaradi neustreznih elementov in križanj. Prometna varnost na slovenskih cestah je za kakih 5% manjša kot v inozemstvu, povprečna hitrost za vozila pa znaša komaj 55 km na uro, ustrežala bi pa 75 km na uro. Zaradi neugladkih površin in prahu na slovenskih cestah nastaja tudi velika materialna škoda, ki jo letno cenijo na okoli 8 milijard dinarjev.

Jadranska magistrala, t. j. avtomobilska cesta vzdolž obale ob Jadranskem morju v Dalmaciji in dalje preko Črne gore do Skoplja naj bi bila gotova do leta 1965. Bo to mednarodna cesta I. reda s sedemmetrskim asfaltnim trakom na črti Reka-Dubrovnik—Petrovac na moru—Kolašin—Kosovska Mitrovica—Skoplje, kjer se bo združila z magistralo Ljubljana—Zagreb—Beograd—Skoplje. Dolga bo 1121 km. Sedaj je izgotovljene komaj 298 km.

Slovenski književniki, ki žive v Mariboru, so si pa ustanovili poodbor Društva slovenskih književnikov.

Umrli so v Ljubljani: Ivan Butkovič, upokojenec, Helena Knez, kuharica v p., Jerica Turk, Justina Dolar, roj. Metulj, upok., Janez Jenko, v. stražnik v p., Terezija Komatar, vdova, Jože Kurak, Marija Zirovnik, roj. Škof, ing. Drago Kajfež, asistent na gozdarskem oddelku ljubljanske univerze, dr. Ivan Stojan, sodnik v p., Marija Miklič, roj. Zličar, vib. gostilničarka, Josip Florijančič, biv. trg. zastopnik, Jože Stražišar, gradbeni delovodja podjetja „Tehnika“, Alma Bregant, roj. Greibl, Janez Pokorn, Dušan Završan, bančni uslužbenec, Jože Ambrož, upok., Franc Vihtelič, upok., Pavla Vencelj, roj. Vidergar, Ivan Braune, žel. upok., Marija Štibernik, roj. Zorko, Angela Brus, upok., Miha Kmetič, upok., Franc Accetto, upok., Pavla Košin, roj. Senekovič, Josipina Zadravkar, upok., Ivan Jamnik, biv. posest. in gostilničar, Jožefa Trontelj, roj. Završček v Zg. Duplicah, Anton Lovšin, zlatomašnik v Trbovljah, Mihael Birk, pos. iz Doba pri Domžalah, Ignac Pavlene, upok. v Kostanjevici, prof. Aleksander D. Bubnov, biv. kontraadmiral v Kranju, Katarina Biček, roj. Cemazar v Zailogu, Ana Golob v Dvici Mariji v Polju Justina Slapar v Kamniku, Franc Natlačen iz Vel. Ubejškega, Franja Jerin, roj. Staroveški, vdova v Celju, Marija Oven, roj. Križnar v Podutiku, Pepca Goršek v Stični, Ana Burger, roj. Grčman v Polci, Lojze Suštar v Ostrom vrhu, Franc Gorež v Trbovljah, Rudi Kovačič v Tacnu, Ivan Žulovec v Vevčah, Johan Grozina v Brestanici, Janez Grašič, žel. upok. v Nožicah, Gabrijela Bule, roj. Sokl, gostilničarka v Mokronogu, Elemer Kollarš, aut. ing. geodet v Murski Soboti, Ivan Cankar, upok. v Dol. Logatcu, Marija Jenko, obrtnica v Črnučah-Nadgorici, Maks Škofic, pečar v Mengšu, Marija Vrenčič, roj. Rubat v Sevnici, Božo Kuharič, upok. v Ormožu, Peter Dovžan v Grosupljem, Franc Muha, biv. gostilničar v Horjulu, Srečko Kos, godavičar v Idriji, Anton Gašperlin, upok. in Mimica Marin v Slovenski Bistrici, Jože Pertovt v Šent Vidu, Karolina Košir, modistinja v Celju, Alojzij Hafner, železničar v p. v Ladju v Medvodah, Ottilija Bruč roj. Omersa v Kranju, Edvard Pogačnik v Lešnu, Filip Cerkenik, ključavničar v Divači, Jožefa Čerčec v Trziču, Lado Zdešar, učenec na Viču in Anton Titovšek v Radečah pri Zidanem mostu.

SLOVENC I P O S V E T U

AVSTRALIJA

V Melbourne so tamkajšnji Slovenci imeli teden svetega misijona, prav tako v St. Albans. Je to že tretji v sedmih letih, ki jih prireja tamkajšnja župnija za razne svoje narodnosti.

Tretjo nedeljo v februarju je bil v Melbourne prosvetni večer, posvečen škofu Antonu Martinu Slomšku. P. Odiolo ga je spremljal s krasnimi skioptičnimi slikami, s katerimi je prikazal življenje tega našega velikega škofa. Naslednji dan je ponovil predavanje tudi za geolonske Slovence.

Krščeni so bili: Tonček, sin Antona Dolinska in Marije roj. Dobravec iz North Carltona; Tonček, sin Franca Grl in Marije roj. Zorman; Andrej Anton, sin Marka Zitterschlagerja in Katarine roj. Herman v St. Albansu. Pri Mariji Pomagaj pa: Loretta Michelle, hčerka Ivana Lebra in Marije roj. Vdovič; dalje Katarina, hčerka Bogomirja Krševana in Leslie Jean Johnstone ter Majda Suzana, hčerka Daniela Špacapana in Ape roj. Pahor iz West Footscraya.

Poročili so se: Ivan Placko in Marija Debernardi, ženin iz Kotoribe, nevesta iz Šmarja pri Kopru; Janez Rotar iz Pleš, župnija Moravčah; Marija Rakovec iz Peči pri Moravčah; Jožef Balazič iz Hotize in Jolanka Svetec iz Mrkovec ter Mihael Kelher iz

Gorjan pri Podredu in Jean Glennie iz Melbournea.

Slovenski hostel Padua Hall je izgubil svoje ime ter je bil z dovoljenjem melbournske nadškofije preimenovan v Baragov dom (Baraga House).

Akađemski kipar Vladimir Dorič je za Baragov dom izdelal doprni kip Barage v mavcu ter ga do konca letošnjega leta namerava preliči v bron in postaviti na granitni podstavek v glavni vhod Baragovega doma.

V bližini Melbourne je bila ob morju na pepelnico sredio 27. februarja, kupljena velika parcela, ki bo služila Slovincem za oddih in razvedrilo v prosti naravi.

„Misli“ za mesec marec 1963, katere urejuje p. Bernard Ambrožič, so zopet zelo zanimive in vsebujejo naslednje razprave, članke in poročila: Če ostane Avstraliya prazna, čigava bo?, Zadeva katoliških šol v Avstraliyi, Iz rokava p. Odila, Častitljiva visoka obletnica, Ali bodo spremenili koledar?, Bazil tipka, Obrobne zanimivosti z veooljnega zbora, Izpod Triglavja, In ime mu je bilo Baraga, Delavske stavke v dobi avtomatizacije, Dnevnik deklice, ki ni smela biti rojena, Z vseh vetrov, Kaj se vam zdi o Kristusu, čigav sin je?, Orlovski spomini, Kar po domače, Kristusova najbolj človeška ura, razna poročila o življenju Slovencev v Avstraliyi in nekaj lepih pesmi.

„NA ROB VAT. KONCILU“

Je s svojo preprosto življenjsko kalkulacijo na razpolago vsem vetrovom, ki vejejo po naših krajih.

Gotovo je, da to bitje nima posebnih predispozicij za lastno notranje življenje. Kot intelektualca, ki je določen formirati in vplivati na medčloveške odnose, je v obični meri preprost in dvodimenzionalen. Oblikovitost njegove človečnosti se izraža v tem, da nima trdno začrtanega življenja, če ga pa ima, so to samo zunanje poteze, kot je vzpon na socialistični in materialni lestvici. Tudi nima sklenjenega življenja, saj mu tudi tega, kar je sprejel kot svojo intimno zaroto sveta, se pravi standard in kariere, usoda ne naklana vsak dan. V kolikor pa stopajo preden težji življenjski problemi, se nemalokrat dogaja, da jih zaradi njegove duhovne astenije rešujejo te ali drugačne nevroze.

Nastopa še drug element. Opisani človek je nezgodovinski, skoraj izvenčasovni, sprotni človek. Le redko mu je znano, kaj se je zgodilo pred njim, slabo pozna lastno zgodovino in, le malokrat je zavzel do nje osebni in vsebinski odnos. Večinoma mu je zgodovina domače kulture in njena problematika tuja, če ne celo smešna. Sploh pa je daleč od tega, da bi spoznal smer in smisel širših zgodovinskih procesov, ki je vanje s svojo družbo, civilizacijo in kulturo postavljen in precej nezmožen je, duhovno in ekstenčno vključiti sebe

in svojo človeško aktivnost v te procese. Tuj mu je pomen duhovne rasti spoznavnega in moralnega zorenja. Sredi skrajno zamotane družbe dvasetega stoletja ostaja brez osnovnih idejnih in moralnih instrumentov za orientacijo, človeški polizdelek, ki ga je nemogoče za marsikaj porabiti, ne more pa nič vsebinskega iz njega samega izhajati.

Kje smo? Ali bralce sam ne čuti, kako iz negativne slike predvojnega verskega življenja, ki so ga valovi iz leta petinštirideset zapustili na pesku, vstajajo manj negativni obrisi? Obrisi, ki jim prav razveščenjenje našega življenja daje pozitiven značaj?

Tukaj ne bi govoril o tem, ali je sploh mogoče in kako je mogoče danes totalno verovanje v smislu popolne povzetosti v hierarhijo biti klasične teologije. Je pa res, da je verska resnica sicer dogma, vendar hkrati tudi neka totalna resnica. Res je tudi, da je verska morala metafizična, vendar je moralna, ki človeka notranje razčlenjuje, ga uči ločevati laž od resnice in ustvarja v njem osnovno potezo človečnosti — razpon med bitjo in ničem v človeku. Tudi je res, da je verska idejnost izvensocialna, vendar s svojimi normami, s svojim odpiranjem notranjih problemov, s svojimi gesli združuje in ljudi povezuje, daje jim občutje udmljenosti. Verska filozofija sicer temelji na razodeti resnici, vendar je filozofija. Vera sicer formira z zapovedmi, vendar ustvarja v človeku temeljna dile-

matična razmerja, ki ustvarjajo notranjo kulturo. Tudi je vera ideološko enostranska, vendar nosi s sabo svojo interpretacijo evropskih zgodovinskih, filozofskih, kulturnih, moralnih dejanj, se pravi, implicite nosi s sabo Evropo in sodobnega Slovence povezuje z njo in vključuje vanjo. Verstvo je tudi konservativno, a je nosilec običajev in poezije, da ne govorimo o tradiciji, ki je zlahka element življenja vsake človeške skupnosti.

Naštevajoč funkcionalne poteze verskega življenja danes smo pravzaprav našli poteze, ki našemu življenju manjkajo: Celovita resnica, moralni razpon, notranje kultiviranje, združevanje, osmiselitev, evropsko izročilo, tradicija, poezija.

Zakaj smo vse to izgubili? Rečeno je bilo, da je treba najprej narediti eno, potem pa se bo samo od sebe razrešilo tudi drugo. In tako je bilo storjeno. Ampak nič se ni razrešilo samo in tudi ne kaže, da bi se nameravalo. Če je kaj, potem je najbrž res, da življenje neke človeške skupnosti raste zmeraj v celovitih razmerjih. Res bomo morali počasi začeti razumeti družbo kot totaliteto vseh kategorij človeškega življenja in premišljevat, kaj pomenilo pojmi, ki smo jih poprej našli, kako vključiti te pojme v rast našega sveta in kako organizirati duhovno življenje od tam naprej, kjer se je za širši krog ustavilo.

Toliko na rob dogajanja v Rimu.

SLOVENCIV ARGENTINI

BUENOS AIRES

Velikonočni obredi v dvorani Slovenske hiše na Ramón Falconu 4158:

Veliki četrtek, 11. aprila, ob 7 zvečer: sv. maša s sv. obhajilom, slovesen prenos Najsvetejšega in razkrivanje oltarjev, češčenje presv. Rešnjega Telesa po sledečem redu: 20—21 žene, 21—22 dekleta, 22—23 moške, 23—24 fantje

Veliki petek, 12. aprila, ob 7 zvečer: pridiga, berila, petje Trpljenja našega slovesno razkrivanje in češčenje križa, Gospoda Jezusa Kristusa po Janezu, sveto obhajilo in križev pot.

Velika sobota, 13. aprila, ob 11 zv.: blagoslov novega ognja, blagoslov velikonočne sveče, slovesni spreved z velikonočno lučjo, berila, prvi del litanij, blagoslovitev krsne vode, obnovitev krsnih obljub, drugi del litanij, slovesna maša velikonočne vigilije, ki bo za vse rajne in žive Slovence v Argentini.

Družinska sreča. V družini Loizeta Rezel in njegove gospe Marinke, roj. Mežnar so krstili sina na ime Marko Janez. Krstil je č. g. Lado Henček, botrovala pa sta ga Milka Pezdircova in Tone Mežnar.

STANKO PAHOLE

5. aprila, v jutranjih urah, ko se je odpravil na delo, je kap končala življenje Stankota Paholeta. Mlad rojen je bil 5. decembra 1915 — je odšel. Tako se je zaključilo delo in trpljenje fanta in moža, ki je zagledal luč sveta na ličnem posestvu v Poličanah pri Celju, znotraj katoliško zavedne družine, ki si je z delom in molitvijo utirala pot v življenje. Stanko je bil najmlajši med brati in po dokončani šoli je odšel na delo kot tehnični uradnik pri gradnjah cest. Nacistični napad na Slovenijo je iz Stankota napravil prvi begunec: adšel je v Ljubljano, na jesen 1942 bil prostovoljec pri Vaških stražah in od tedaj naprej delil usodo slovenskih protikomunističnih borcev. Kot vaški stražar je začel v Horjulju; in iz nekaj mirnega, skorajda boječega fanta je ognjeni krst na Korenih nad Horjulom napravil moža. Od tiste ure naprej je bil v pohodih, ko je skupaj s pokojnim kapetanom Pavletom Vošnjarem in Bastičem, Igorjem Komparetom in Kavčičem zadajal krepke udarce rdečim revolucionarjem.

Ob razsulu Italije je Stanko stopil v slovensko domobranstvo in prevzel na Vrhniki skrb za prehrano edinic od Vrhnike, Logateca, Rovt, St. Jošta, Horjula, Borovnice do vseh vmesnih postojank in postojančic. V tej delavnosti je bil vzoren, neumorno priden in pravičen. Delil je brez razlike, pa tudi primaknil, posebno še, kadar je vedel, da se med kakšno edinico skrivajo prebežniki iz Gorenjske. Nekoli ni pokazal, da ve za te prebežnike, a primaknil je vedno točno toliko, kolikor je bilo „skri-vačev“.

Ob koncu vojne je odšel v Avstrijo, nato v Italijo in januarja 1948 je prišel v Argentino. S pridnostjo si je ustvaril lasten dom v Ramos Mejia. Delal je in garal od zore do mraka. Pretresla ga je novica o materini smrti in kar nekam vase se je zaprl. Delal pa je, ker mu je družina bila vse. In delo — barvanje hladilnikov — mu je počasi izpodjedalo zdravje. Nikdar ni potožil, nikdar ničesar povedal, zdravnik odklanjal. Kakor bi nekoč zgorel v ognju borbe, tako je Stanko sedaj dogoreval v ognju dela. In nekaj veseli fant, ki je tako občuteno znal zapeti Od Celja do Žalca, je utihnil.

Pogreb je bil 6. aprila dopoldne na moronskem pokopališču. Pogrebne molitve je na domu opravil č. g. Leopold Zajec, bivši domobranec in sedaj kurat pri argentinski vojaški aviaciji, v cerkvi v Ramos Mejia pa tamošnji župnik č. g. Bazan, velik prijatelj Slovencev; pogreb pa je vodil č. g. dr. Jože Rant. Zbrao se je mnogo pokojnikovih prijateljev, nekdanjih borcev, mnogo rojakov. In Stankotova zemljska pot se je končala. Naj mu bo Vsemogočni plačnik za vsa dobra in res skrta delal! Pokojni zapušča v Argentini ženo gospo Stano Šušteršič, s katero se je poročil na Horjulu 1. 1944, hčerko Blarčo in sina Tomaža ter sestro Marijo, por. Perovšek z družino. — Svojecem naše najgloblje sožalje.

CARAPACHAY

„Trani še živi“

Tako je vzkliknil g. Stanko Skvarča, duhovni vodja bivše tranijske skupine fantov, ki so priredili v Carapachayu v Slov. domu 31. marca asado, oziroma svoje „srečanje“. Dvorana je bila polna bivših „tranijskih fantov“ s svojimi družinami ter nekaterimi gosti.

G. Skvarča je v svojem nagovoru podal sliko „tranijskih fantov“ od Tranije preko Barlete v Nemčijo, ter končno veliko potovanje preko „luže“ v znani „hotel“ v Buenos Airesu, od koder so šli za kruhom in si srečno ohranili tudi svojo vero in narodno zavednost. Obenem pa, kot vidimo, so si edini ohranili medsebojne zveze, saj se pogosto sestajajo na skupne sestanke.

Ves dan je potekel ob asadu v bratrem narodno in versko zavednem duhu. „Fantje“ so prepevali slovenske pesmi, pa so priskočila na pomoč tudi „dekleta“ in dom se je tresel od lepega petja, ki je prihajalo od srca, in je

bilo posneto na trak kot spomin. Tudi oni iz oddaljenih dežel so se v pismih pridružili temu „srečanju“ ter so jim vsi zbrani poslali pozdravna pisma.

Prav lep je bil ta dan in Bog daj, da bi „tranijska skupnost“, ki je res krepko zasidrana v naših fantih, nikdar ne ugasnila.

Slovenski dom v Carapachayu je organiziral srečolov, da z njegovo pomočjo dobi nekaj sredstev za plačilo lota. Vsak mesec zadene ena izmed srečk, katere številke soupadajo z glavnim dobitkom državne loterije. Dne 29. marca je bila izžrebana številka 014, ki jo je imel g. Lado Hrovatin iz Villa Ballester. Prejel je 1000 pesov. — Slov. dom prosi vse rojake, da segajo po teh srečkah.

Prijave za skupno romanje v Luján sprejemajo odborniki Slov. doma v Carapachayu do 28. aprila. Ob prijavi je potrebno plačati voznilo.

SAN MARTIN

V Slovenskem domu v San Martinu bi preteklo nedeljo potrebovali Ribničane, da bi nam razširili dom in nam pripravili dovolj prostorov za vse, ki so nas obiskali. Imeli smo namreč dopoldne kar štiri sestanke: občni zbor SFZ, sestanek krožka SDO, skupščina Slovenske skavtske zveze in vajo našega mladinskega orkestra. Če k temu prištejemo še redne nedeljske obiskovalce doma, ki os se s svojim šahom in tarokom morali podati na dvorišče, potem vidimo, da je dom že kar premajhen in potreben razširitve.

Sanmartinski odsek SFZ je imel svoj občni zbor. Udeležilo se ga je 26 fantov, vodil ga je predsednik Janez Hren. Po poročilih odbornikov o delu odseka v preteklem poslovnem letu, so bile volitve novega odbora. Izvoljeni so bili: za predsednika Marijan Jesenovec, za tajnika Nace Frančič, za blagajnika Tone Možina, za gospodarja Lado Petkovšek, za športnega referenta Marijan Petkovšek, za odbornika Marijan in Janez Boltežar, za delegata v osrednji odbor SFZ Primož Marolt, za volika osrednjega odbora pa Milan Keržič, Franc Žigart, Janez Berčič in Jurij Smersu.

Sanmartinski krožek SDO je imel svoj redni sestanek. Zjutraj so vse članice pristopile k sv. obhajilu, nato pa so imele v domu skupni zajtrk. Takoj po zajtrku je predsednica Jelka Potočnikova začela z molitvijo sestanek in prisrčno pozdravila predavateljico go. M. Marnovo. Marjeta Havelkova je obdelala eno izmed poglavljev iz lepega vedenja. Zatem pa je gospa Marnova v daljšem govoru lepo in nazorno povedala, kakšno naj bo medsebojno razmerje med ljudmi. Dekleta so z velikim zanimanjem sledila besedam predavateljice in jo nagradile s krepkim plaskanjem. S pesniho je bil zaključen sestanek, na katerega je prišlo 31 deklet.

Poleg omenjenih sestankov pa smo imeli še enega. Trideset učencev in učenk slovenskega tečaja v San Martinu sestavlja mladinski orkester, ki ga vodi g. Boris Pavšer. V kratkem času so se otroci naučili igranja na melodiko in flavto. Sedaj pridno vadijo, da se predstavijo slovenski javnosti dne 28. aprila ob proslavi druge obletnice blagoslovitve doma.

SLOVENSKA VAS

Prejšnjo nedeljo se je vršil 10. redni občni zbor društva Slovenska vas. Ker se je zunanja slavnost desete obletnice društva vršila že teden dni prej, je občni zbor ostal v majah resnega dela in načrtov za bodočnost. Vodil ga je društveni predsednik g. Jože Rome. Ker so bila poročila odbornikov, kakor tudi komisije za nabiranje sredstev za plačilo tlaka pred društvenim športnim igriščem, članom že predhodno izročena pisмено, se je ob tej priliki samo razpravljalo o teh poročilih, kar je občno skrajšalo občni zbor. Posebej je bilo o društvu naročeno, da naj temeljito izvede prodajo srečk velikega srečolova, ki bo koncem maja, da se bo takrat res lahko kril prvi del dolga za tlak. Ker je poslovna doba odbornikov društva dveletna, se je volilo samo tisti del odora, kateremu je letošja doba potekla. Z ogromno večino glasov so bili izvoljeni: podpredsednik Janez Lužovec, tajnik Ignacij Glinšek, gospodar Martin Miklič, kulturni referent Slavko Reven, odbornika Jože Černak in Maks Jan, namestnika Jože Čampa, Franc Vilfan, Stane Jemec in Valentin Barle, nadzorniki Lovre Jan, Ludvik Štancer in Stane Mehle ter namestnika nadzornikov Jernej Kalan in Miha Igljič.

8. slovenski dan v Argentini

Slovenski dan, ki ga Slovenci v Argentini ponavljamo zdaj že v osmih letih, je slovenski pristanek v Moronu, je poseben naš paznik. Je eden tistih, ki zadeva vso slovensko skupnost in na katerem se Slovencev pokaže Slovenca. Slovenski dan, Lujansko romanje in Dan spomina naših žrtev: to so trije dnevi, na katere imamo Slovenci nekakšno moralno obveznost, udeležiti se jih in s tem potrditi svojo pripadnost: na romanju v Lujanu predvsem katoliško zavest, na Spominskem dnevu protikomunistično borbenost in na Slovenskem dnevu svoje slovenstvo. Naj bo to dan, ko pridemo vkup vsi Slovenci, ki smo po letu 1945 zapustili domovino in z nami naši prijatelji, ki so že od prej v teh krajih, in to brez razlike pripadnosti stran- kam. Pač: dve stvari sta, ki našu vse vežejo in ki je naša minimalna in skupna baza: slovenstvo in neprivržnost komunizmu, ki zdaj sega za nami preko oceanov in celin. To naj bo dan sprave in odpuščenja med sprtimi, kajti ti dve vrednoti, v imenu katerih se zbiramo, sta višji od naših majhnih, čeprav bolečih medsebojnih osebnih trenj.

Letočni osmi Slovenski dan pa ima še neko posebno noto: pokazati hoče lepoto naših narodnih oblačil, naših zgodovinskih pestrih noš, v kakršne so se oblačili naši predniki v času, ko jim ni okusa še diktila svetovna industrijska moda, ampak so si s svojim ročnim delom sami ustvarjali svoj okus oblačanja. Danes je šel svet daleč preko takega oblačila, toda ostala je zgodovinska podoba noše, ki je nam danes naše slavnostno oblačilo, naša slovenska reprezentančna noša. Je kraj, v katerega se oblečemo, kadar hočemo pokazati našo posebno svečanostno udeležbo kot Slovenci! Kot Slovenci v tujini, ki smo po krvi in jeziku ter običajih še vedno potomci naših dedov v domovini. To je stoletna kri prastaršev v nas, to je klic domovine v naši duši, to je cvet ljubezni v naših srcih! To je potrdilo našega slovenstva za sedanjost in dedščina naših otrok še za čas, ko jim bosta samo še slovenska pesem in slovenska narodna noša živo potrdilo njihovega slovenskega porekla. In verjetno slovenska noša še dlje kot slovenska pesem. Slovenci in Slovenke, narodna

Vsak teden ena

OBRAZI
Simon Jenko
V.

Med borovjem temnim
mlada breza rase,
v rodnem svetu tuja
stoji sama zase.

Tuja dolga leta
raste sredi lesa,
vetra moč jo maje,
listje ji otresa.

Veter nosi listje
sestram v daljne kraje,
tam jim o samic
poročila daje.

noša naj nam bo v ponos in v čast! Ne sramujmo se je: ni samo lepa, je tudi naša! Pokazimo jo svetu! In pokazimo jo najprej tudi sebi! In našim otrokom!

In letočni osmi Slovenski dan je s posebnim poudarkom posvečen prav temu namenu, zato se vrši pod pomembnim geslom:

Narodno oblačilo —
slovenstva potrdilo!

NARODNO OBLACILO — SLOVENSTVA POTRDILO

8. SLOVENSKE DAN

Ob 11,30: SVETA MAŠA. Pojejo združeni zbori

Odmor in kosilo

Ob 16: pričetek kulturnega programa:

1. DOPAŠI
2. PODEGAJKA (Folklorna skupina)
3. GOVORI predsednik „Zedinjene Slovenije“ L. Horvat
4. RAJANJE (Otroci tečaja A. M. Slomška)
5. LJUBEZEN DO DOMOVINE (Simbol s petjem)
6. SVATBENI REJ
7. SVATBENA POLKA (Folklorna skupina)
8. V. Vodnik: DRAMILO (Recitacija v okviru narodnih noš)

SLEDI PROSTA ZABAVA OB DOBRI POSTREŽBI

Narodne noše srčno vabljeni

21. aprila 1963. - SLOVENSKA PRISTAVA V MORONU

Folkloro je naštudiral g. Janez Bitenc; rajanje in simbol ga. Ema Keslerjeva; petja gđe. Anka Savelli; Janez Perharič

SLOVENSKO
PLANINSKO
DRUŠTVO

želi svojim članom ter vsem
rojakom

blagoslovljeno Veliko noč 1963

VSEM ČLANICAM IN ČLANOM TER VSEM SLOVENCEM
V ARGENTINI ŽELI VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE

ZEDINJENA SLOVENIJA
(Društvo Slovencev)

Vsem rojakom ter mladini v domovini in tujini želita veselo
Veliko noč

SLOVENSKA
DEKLIŠKA
ORGANIZACIJA

SLOVENSKA
FANTOVSKA
ZVEZA

OBVESTILA

Občni zbor odseka SFZ v Ramos Mejia bo v soboto, 20. aprila ob 20 v Slomškovem domu. Vsi fantje iz Ramos Mejie in okolice vabljeni!

I. prosvetni večer v Slomškovem domu bo v soboto, 27. aprila ob 20. O pomenu prihoda sv. ratov Cirila in Metoda med Slovence bo govoril dr. Pavel Krajnc. Vsi rojaki lepo vabljeni.

Občni zbor fantovskega odseka v San Justu bo v soboto, 20. aprila ob 20 v Našem domu.

Starši iz Ramos Mejia, pozor! V Slomškovem domu se je pričela redna telovadba za fantke naraščajnice od 8. do 14. leta. Vršiti se vsako soboto ob petih popoldne. Starši pripeljite svoje sinove v Slomškovo dom!

Zvezni odbor Slovenske fantovske zveze bo priredil za praznik 1. maja na Pristavi veliko športno tekmovanje naraščajnikov iz vseh odsekov. Vaditeljem sporočamo, naj vadijo naraščaj-

VSEM ROJAKOM ŽELIVA
BLAGOSLOVLJENE VELIKONOČNE
PRAZNIKE

rike v naslednjih disciplinah: Skok v daljavo in višino, tek, med dvema ognjema, otroški nogomet.

Krožek SDO v San Martinu obvešča, da bo dne 20. aprila od 6—7 zvečer v Slov. domu v San Martinu vpisovanje naraščajnic. Dekleta od 11—15 let naj se prijavijo pri gđe. Saši Hartmanovi.

Prvi maj bodo slovenski delavci in podjetniki proslavili s skupno sv. mašo dne 1. maja ob 9 v Slovenski hiši. Po sv. maši bo redni občni zbor Družabne

pravde. Vse rojake lepo vabi k sv. maši in na občni zbor odbor.

Vsek komunisti dobro poznajo svoj komunistični nauk in ga zna tudi zagovarjati. Mi katoličani imamo mnogo boljše in modernejši socialni nauk. Toda žalostno je to, da mnogi katoličani tega nauka ne poznajo in ga tudi ne znajo zagovarjati. Zato je nujno potrebno, da si vsakdo oskrbi papeško socialno okrožnico „Mati in učiteljica“, ki vsebuje v kratki in vsem razumljivi obliki celotni kršč. socialni nauk.

SLOVENSKI DOM V SAN MARTINU

želi vsem rojakom blagoslovljene velikonočne praznike ter jih lepo vabi na

PROSLAVO II. OBLETNICE

BLAGOSLOVITEV SVOJIH PROSTOROV

ki bo v soboto, 27., in v nedeljo, 28. aprila (v primeru dežja pa naslednjo nedeljo) z naslednjim sporedom:

V SOBOTO, 27. aprila:

ob 20 šahovski turnir med moštvi Društva protikomunističnih borcev in Slovenskega doma v San Martinu.

V NEDELJO, 28. aprila:

dopolodne ob pol 12 dviganje zastav, nato sveta maša na športnem prostoru doma;

opoldne: kosilo

popoldne ob 14: sanmartinski odsek SFZ priredi turnir v namiznem tenisu;

točno ob 16:

AKADEMIJA

pri kateri sodelujejo: Slovenski pevski zbor v San Martinu; Fantovski oktet, učenci in učenke šolskega tečaja in mladinskega orkestra, mladinski pevski zbor, sanmartinski krožek SDO, člani sanmartinskega roda Slovenske skavtske zveze.

Od 18 dalje prosta zabava, pri kateri sodeluje

MOULIN ROUGE

Srečno in blagoslovljeno veliko noč želi vsem rojakom

CASA VENCEL

Prodaja sanitetnih potrebščin — specialist za: ploščice, svinčene in cinkaste cevi itd. — Parket, flexiplast, jeklene plošče Johnson za kuhinjo

Tovarna mozaikov

VENCELJ DOLENC

R. O. de Uruguay 2651

San Justo

želi vsem rojakom, posebno pa še svojim cenjenim odjemalcem

BLAGOSLOVLJENE VELIKONOČNE PRAZNIKE

LOJZE NOVAK

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO BUCARI & GALLETTI

Avda de Mayo 302

Ramos Mejia

T. 658-7083

Vse za dom, in kot vedno, najboljša kakovost in najboljše znamke TV, hladilniki, šivalni in pralni stroji, štedilniki itd. Cenjenim odjemalcem sporočamo, da tudi že lahko postrežemo z najboljšim pohištvo vseh slogov, kakor tudi z velikim izbiro kuhinjskega pohištva po najugodnejših cenah in z dolgoročnim odplačevanjem.

Naša ponudba TV velikega aparata (gran angular), sestavljen iz najboljšega uvoženega materiala po 1500 pesov na mesec.

Obiščite nas in prepričajte se!

PROMET s. r. l.

ŽELI VSEM ROJAKOM

VESELO IN BLAGOSLOVLJENO VELIKO NOČ

Blagoslova polne praznike vstajenja Gospodovega

želi vsem Slovincem

SLOVENSKO KERAMIČNO PODJEJTE

C. A. C. E. S.

La Puntilla 345

Mendoza

DELIKATESA

VESTER & MAČEK

Rivadavia 11576

T. E. 64-1063

Liniers

želi vsem rojakom,
zlasti pa svojim cenjenim odjemalcem,
blagoslovljene in srečne velikonočne praznike

PRISPEVAJTE

V TISKOVNI SKLAD!
PORAVNAJTE NAROČNINO!SLOMSKOV
DOM
ŽELI
VSEM
ROJAKOM

VESELO ALELUJO!

Vsem rojakom želi
srečno in veselo veliko noč

SIMON RAJER

Slovensko veliko noč in mnogo
lepih pirhovi!

CASA BIZOVIC

Paulina L. Korošec

Calle 1 No. 510

Villa España - Berazategui

V oglasu trgovskega podjetja SEME-BIDOVEC v zadnji številki našega lista, je poaraviti naslov trdke, ki se glasi pravilno:

SEME-BIDOVEC
Av. de Mayo 2416, RAMOS MEJIA

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración:

Ramón Falcón 4158, Buenos Aires

T. E. 69-9503

Argentina

CORREO
ARGENTINO
Central BFRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775TARIFA REDUCIDA
Concesión N 3824Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 688.209Naročnina Svobodne Slovenije za leto
1963: za Argentino \$ 650.—; za Severno
Ameriko in Kanado 7 dolarjev, za
pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev.Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados
Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

STAVBNA PARCELA

je naprodaj v Castelarju na prostoru,
kjer stoji že 17 slovenskih hiš.Naslov lastnika v upravi Svobodne
Slovenije

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl Cascante

Escribano Público

Pta. baja, ofic. 2.

Cangallo 1642

T. E. 35-8827

Buenos Aires

Vsem rojakom sporočamo žalostno vest, da je v petek, 5. aprila
1963, umrl v Ciudadeli naš član, gospod

PAHOLE STANE

K zadnjemu počitku smo ga spremili v soboto, dne 6. aprila, na
pokopališče v Moronu.
Sv. mašo zadušnico bo opravil g. župnik Mali 27. aprila v ul.
Villegas 4746, Villa Devoto, Capital.

Zavednega rojaka bomo ohranili v trajnem spominu.

Zedinjena Slovenija

Sporočamo žalostno novico, da nas je dne 5. aprila nepričakovano
zapustil za vedno naš dobi mož, očka in svak, gospod

PAHOLE STANKO

K zadnjemu počitku smo ga spremili v soboto, 6. aprila, na
pokopališče v Moronu.Sv. maša zadušnica bo v nedeljo, 28. aprila ob 7 v Ramos Mejii.
Priporočam, ga v molitev!

Zalujoči

v Argentini: žena Stana, hčerka Blanka, sinček Tomazek,
svakinja Marija in sinček Sandi ter mož Zvone Perovšek;
v domovini: sestra Marija in brata Jože in Janez

IVAN PREGELJ:

Otroci sonca

48

„Če plačaš za vino,“ je rekel.
„Za liter dam,“ je odvrnila, mi boš
posodil na doto; malo pijana moram pri-
ti domov, da bom vedela vsaj, kako
želodec poje in bom Siveca izpraševala:
Kako glav'ca boli...“„Srček, srček,“ je klicala Poznik ve-
selo.„Ah, kaj srček,“ se je razvnela.
„Norčije! Pa ti morda res misliš,“ je
dodala rahlo oprezujoče, „da sem se
v Rosandića zaljubila?“„Tako, zdaj se bo izpovedala,“ je
pomislil Poznik in poslušnil.„Pa se motiš,“ je govorila Slavica.
„Zoprni mi je, kakor ste vsi dedci. Ne
rečem, za šolo v sabljanju sem mu hva-
ležna, sicer pa — glej, France, če bi
zdaj spet kak mlinar prišel, ali veru-
ješ, da bi si znala sama pomagati?“„Lepo in prav,“ je odvrnil vedro
Poznik. „Bomo videli našo novo dom-
remijsko Ivanka.“Deklica je utihnila. Geometer se je
ozrl po njej in videl, kako je skušala
prikriti žalost v licu...Večero se je. Od gore je zavelo
hladno po dolini. Vihar se je bil razlil
v Pečeh in zdaj se je izčiščeno ozračje
prelivalo v zatohle doline. Šum murenč-
kov je plač v rebrih nad cesto, voda
pod cesto je zamahovala, kakor da stre-
sajo mokro platno. Helena je živilasama vase. Tedaj je Slavica poklicala
Poznika.„Kako je to, če kdo ubije v dvo-
boju?“„Eden je mrtev pa je,“ se je pošal-
lil Poznik.

„Vprašam resno,“ je rekla Slavica.

„Ali ti dvoboj odobruješ?“

„Tak na gole roke,“ je odvrnil, „če
je kdo udarec res potreben.“

„Ampak čast, moj ljubli!“

„Umor, umor, moja milaj!“

Ni odgovorila. Poznik pa se je do-
mislil in rekel:„Saj res. Tisti tvoj jožni brat je
menda nekoga ubil.“

„Svojega prijatelja,“ je odvrnila.

„Prekletu ljubezniv prijatelj,“ se je
zasmejal Poznik.„Pa če je šlo za čast,“ je vpraševa-
la; „ali je morivec?“„Čemu bi ga bila sicer postava so-
dila?“

„Ali ga tudi ti obsojaš?“

„Nisem ne Bog ne sodnik,“ je od-
vrnil.„Ti bi se torej ne bojeval? Niti za-
me ne?“ je vprašala.„Tako ne,“ je odvrnil, „tako pa, ka-
kor z mlinarjem, če bi bila sila. Pa
saj še tega ne bo več treba,“ je posta-
jal vedrejši, „saj si rekla, da bi si zdaj
znala sama pomagati.“„In sem si tudi že,“ je dehnala de-
klica tiho. Poznik je ni slišal. Pridržal
je konja. Bili so pred krčmo, kjer je ho-
tel počiti.„Kako norčavo govori,“ je rekla
Helena in se kakor prebudila iz svoje
trudne, sladke sreče. Mož jo je vzdig-
nil raz voz...“

III.

Župnik, ki je imel učitelja Siveca v
gosteh, je prestregel Koširjeve, ko so
se pripeljali in jih vljudno prosil, naj
izstopijo pri njem za kratek čas kot
gosti.„Srečne oči,“ je rekel, „katero na-
ključje mi je vrnilo nepričakovano mo-
je najlepše ovčice.“„Koze, recite, garjeve koze,“ je od-
govorila Slavica. „Skočila je z voza pred
Siveca, ki se ji je dvorljivo klanjal, ves
prevzet od njene miline.“Živeje kot kdaj prej je Sivec obču-
til, kako se mu srce tali v njeni bli-
žini, tiho sam vase je pel pesem svo-
je neusahljive sanje:„Gloriosa, edina! Kraljica mojih sanj,
roža skrivnostna v mojem vsakdanjem
življenju. Kje so besede, da te vanje
odenem, kje je zvok, da te z njim za-
povem? Sonce visoko siješ in, greš svojo
pot visoko nad to mizerijo mene in
mojega trudnega stanu. Glej, lepša si
se vrnila, oči so bolj sinje, obraz je
se boš še zmenila zame, ali bom vsaj
še predmet tvoji šali, ali pa me že ne
boj zrel, beseda ti je zvočnejša. Alividiš več in greš mimo za svojim ve-
likim, ki bo vreden?“„Vse lepo,“ je žgoela Slavica žup-
niku, ki je dolece premamil, da so
vstopili; „Prešeren, Peričnik, Bled, Vr-
ba, srečna draga vas domača, kranjske
klobase in dober zrak! Ampak sonce
in breskve in vino, gospod župnik, to
je vse stokrat boljše in boljše; z Bledom,
hvala Bogu, sem obračunala, zdaj ve-
ste vse, in pojutrnjem je naše Helene
god in ga bomo lepo skupaj prazno-
vali. Gospod Sivec bo zložil pozdravni
govor. Ne ugovarjajte, gospod Benja-
min!“Obrnila se je željavo k učitelju, ki
se je nerodno poklonil. „Seveda mora
biti beseda izbrana,“ je šlo deklici na
smeh; „veliko cvetja boste natrosili.
Saj ste strokovnjak za cvetje, le da ga
barbarsko herbarizirate. Sčasoma nam
bo na papir osušil vse lepo stvarstvo,
celo metulje, ptiče, breskve in fige.
Tepke ste že poskušali, kaj ne?“„Tepke sem žgal,“ je dejal učitelj,
„postrežem prav rad z lastnim pridel-
kom. Prav okusen sadjavec je.“„Za zdaj smo pri gospodu župniku,“
je odklonila Slavica. Res, kar prilregel
se bo kozarec vipavca! Če ga daste
gospod župnik.“

„Vsa klet vam je odprta.“

„Dobro,“ je rekla Slavica in se obr-
nila k Pozniku. „Zapelji domov, Fran-
ček! Nato se vrni po naju. Helena, saj
me ne boš pustila same?“

Helena se je srečno nasmehnila:

„Pa ji ustreži, France, in se vrni.“

Vedra luč je sinila na mizi in ob-
zarila obličja. Župnik je nalil z mirno
dostojanstvenostjo drobne čaše. Vonj-
vo se je razlilo okrog.„Pikolit,“ je zapela Slavica, „saj
sem vedela, Helena! Zdaj veš, čemu se
nisem branila biti župnikov gost.“„Bog blagoslovi,“ je dvignil župnik
čašo; „za take goste nimam slabšega
vina. A če gospodična želi, za Kranjce
hranim tudi godček cvička.“„Fej,“ se je namrdnila Slavica. „Naj
ga pijejo Kranjci sami.“

Obrnila se je k učitelju:

„Poglejte me, ali ne kremžim ust-
nic. To mi je ostalo po kranjskih vi-
nih.“„Bomo takoj popravili, kolikor se
da,“ se je smejal župnik in ji zopet
nalil. Izpila je duškoma:„Tudi te morčavosti,“ je žuborela,
„kako se pije zduškoma, sem se na-
učila od Kranjcev. Gorenjski fantje so
me skvarili.“„Oho,“ je vzkliknil župnik, „to mi
pa ni prav. Kakšni fantje pa so bili to,
da je gospodična popivala z njimi?“„Fantje so čedni,“ se je silila Sla-
vica na resno. „Kako bi rekla? Hele-
nina Francetu da so podobni. Ti-
stemu seveda,“ je mežiknila hudomu-
šno v Heleno, „ki je bil, preden si ga v
svoje mreže ujeja.“

„Norica,“ se je nasmehnila Helena.

„No, ali pa se morda ni spreme-
nil?“ se je odzvala Slavica. „Prav ta-
ko se je kot gospod Benjamin. Kdo pa
se ni postaral v petih letih?“